

Folketingets
Ombudsmands
beretning

2009

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

Publikationen kan købes hos:
Rosendahls-Schultz Grafisk
der har beretningen i kommission:

Rosendahls-Schultz Grafisk
Herstedvang 12
2620 Albertslund
Tlf. 43 63 23 00
E-mail: distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

Beretningen kan hentes på ombudsmandens hjemmeside:
www.ombudsmanden.dk

Oplag: 2000 eksemplarer
Sat med Adobe Caslon / Scene Alt
Trykt hos Rosendahls-Schultz Grafisk, København
Printed in Denmark 2010

Grafisk design
Enteneller a/s

Fotograf
Thomas Fryd

ISSN 0418-6486

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	7
-----------	---

2. ARTIKLER

Folketingets Ombudsmand, Hans Gammeltoft-Hansen	9
Direktør Jens Møller	17
1. kontor, kontorchef Kirsten Talevski	23
2. kontor, kontorchef Bente Mundt	29
3. kontor, inspektionschef Lennart Frandsen	35
4. kontor, kontorchef Morten Engberg	41
5. kontor, kontorchef Karsten Loiborg	47
Almen Afdeling, kontorchef Lisbeth Adserballe	55

3. BILAG

A. Personaleforhold	61
B. Statistik	63
C. Oversigt over de udtagne sager mv. (cd-rom)	113

TIL FOLKETINGET

Efter bestemmelsen i ombudsmandslovens § 11, stk. 1 (lov nr. 473 af 12. juni 1996 som senest ændret ved lov nr. 502 af 12. juni 2009) afgiver ombudsmanden en årlig beretning til Folketinget om sin virksomhed. Beretningen skal offentliggøres. I beretningen fremdrager ombudsmanden bl.a. udtalelser vedrørende enkeltsager der måtte være af almindelig interesse. Redegørelsen for sagerne i beretningen skal indeholde oplysning om de forklaringer som myndighederne har givet om de kritiserede forhold (ombudsmandslovens § 11, stk. 2).

I overensstemmelse med de nævnte bestemmelser afgiver jeg hermed beretning for året 2009.

De sager, inspektionsrapporter og egen drift-rapporter der er udtaget til offentliggørelse, trykkes ikke længere i beretningen; de findes derimod på den cd-rom der er lagt i en lomme bagest i den trykte beretning. Sagerne kan endvidere findes på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, hvor de offentliggøres løbende. Afsnittet der i de tidligere beretninger gav en sammenfattende fremstilling af de generelle forvaltningsretlige spørgsmål i de udvalgte sager (afsnit 2), kan ligeledes findes på hjemmesiden.

Beretningen for 2009 indeholder artikler fra embedets forskellige kontorer og afdelinger. Tanken er at give en bredere og mere generel orientering om væsentlige forhold, sager eller udviklingstendenser.

Ud over disse artikler indeholder beretningen en kort redegørelse fra embedets direktør om embedets generelle forhold.

Statistikken er anbragt til sidst sammen med en fortegnelse over de sager, inspektionsrapporter og egen drift-projekter der er udtaget til beretningen.

København, september 2010

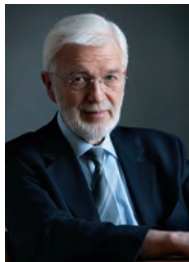
HANS GAMMELTOFT-HANSEN

Audubon

1913

T. H. Ham

1913

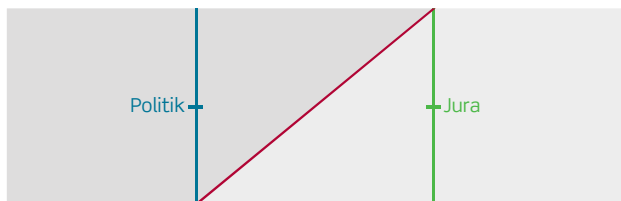
Hans Gammeltoft-Hansen
Folketingets Ombudsmand

OMBUDSMANDENS ROLLE I SAGER MED POLITISK INDHOLD

Et af de mest centrale og principielle spørgsmål i ombudsmandens udførelse af sin funktion knytter sig til de sager hvor politik blander sig med jura. Så længe ombudsmandsinstitutionen har eksisteret, er der med mellemrum blevet stillet spørgsmål, også kritiske, om hvorvidt ombudsmanden har overskredet grænserne for sin opgave og blandet sig i forhold af rent politisk karakter.

Problemet kan dukke op i meget forskellige – og undertiden uventede – varianter. Det er derfor vigtigt at ombudsmanden har en generel opfattelse af problemstillingen og retningslinjer for hvordan den skal håndteres.

Ser man på forvaltningens virksomhed, kan forholdet mellem jura og politik illustreres ved denne graf:

Nogle sager er rent politiske. Erklæringer fra regeringen eller den berørte minister om påtænkte politiske initiativer er af rent politisk karakter. Det samme gælder tilsvarende erklæringer fra kommunalpolitikere eller kommunalpolitiske organer. Omvendt er en sag om udstedelse af f.eks. kørekort en rent juridisk sag. Betingelserne for udstedelse af kørekort er nøje opregnet i loven og de tilhørende administrative forskrifter.

Det interessante er imidlertid at der mellem de rent politiske sager og de rent juridiske sager er et ganske stort mellemområde (i den ovenstående graf mellem den blå og den grønne linje) hvor sagerne indeholder *både* juridiske og politiske elementer.

I nogle sager er juraen dominerende og det politiske spillerum kun levnet en lille plads (i grafen ligger de i højre del af mellemområdet). I andre sager er der helt overvejende tale om en politisk afvejning og beslutning, mens det juridiske element kun indgår som en meget begrænset faktor i sagens substans (mellemområdets venstre del).

Ud fra denne summariske kortlægning kan ombudsmandens opgave i sager med både politik og jura udtrykkes i to sætninger:

- a) Ombudsmanden skal *ikke undlade* at gå ind i sager blot fordi de (også) indeholder en politisk substans.
- b) Ombudsmanden skal i sådanne "blandede" sager *begrænse* sin prøvelse til de juridiske elementer i sagen.

Det er altså den skrå, røde grænselinje som er afgørende. Den skal ombudsmanden respektere og i sin prøvelse holde sig inden for det juridiske område.

Umiddelbart kan disse sætninger forekomme ret enkle. Det interessante er imidlertid hvordan de udmøntes i praksis.

Statsministerens brevpapir: Før et valg til Folketinget i november 1960 udsendte statsministeren et såkaldt underhåndsbrev på Statsministeriets officielle brevpapir til en række vælgere med en opfordring til at stemme på Socialdemokratiet.

Ombudsmanden spurgte til ministerens brug af brevpapiret. Statsministeren svarede at skiftende ministre gennem tiden havde benyttet dette brevpapir ikke blot til korrespondance der direkte havde relation til stillingen som minister, men også til breve som ministrene skrev som politikere. Statsministeren begrundede denne fremgangsmåde med at det ville "være upraktisk" hvis en minister skulle benytte sig af flere forskellige slags brevpapir.

Over for ombudsmanden, der havde modtaget en klage over fremgangsmåden, bekræftede Statsministeriet at det officielle brevpapir var blevet benyttet til at sende et brev til to vælgergrupper før valget.

Ombudsmanden henstillede til statsministeren at overveje om ”ikke ministre bør undgå at lade det omtalte kendetegn [det officielle underhåndssegl på brevpapiret] anvende i fremtidige valgkampagner”.

Den danske ombudsmandsinstitution var dengang meget ung; og det er sikkert årsagen til at den daværende ombudsmand udtalte sig i så forsigtige og diplomatiske vendinger. Hertil kommer at hele konceptet om ”god forvaltningsskik” endnu ikke var særligt veludviklet. Havde det været i dag, ville ombudsmanden formentlig uden omsvøb have fastslået at statsministerens adfærd var i modstrid med god forvaltningsskik. Sagen er et eksempel på at noget der umiddelbart forekommer at være rent politisk – en ministers deltagelse i valgkampen – alligevel kan indeholde et retligt element; at der med andre ord er regler som skal respekteres. Dette element, hverken mere eller mindre, var det ombudsmanden efterprøvede og markerede som en grænse for statsministerens politiske udfoldelsesmuligheder. (*FOB 1960.94*).

Aflytningscentral under universitetet: Nogle studerende ved Københavns Universitets Asiatiske Institut i Kejsergade hævdede at den militære efterretningstjeneste havde placeret en hemmelig aflytningsinstallation i kælderens under instituttet. Ombudsmanden besluttede at tage sagen op af egen drift selv om den var klart politisk og involverede statens sikkerhed. Han koncentrerede sin undersøgelse om to punkter. Var der den fornødne lovhjemmel til at dække udgifterne til etableringen og driften af det såkaldte kommunikationsknudepunkt? Var den virksomhed der blev udøvet i forbindelse med knudepunktet, lovlig?

I sin afsluttende udtalelse konstaterede ombudsmanden ”at det er Folketingets klart tilkendegivne standpunkt, at Danmark skal have et forsvar og herunder en effektiv efterretnings- og varslingstjeneste. En sådan politisk beslutning falder det uden for ombudsmandens kompetence at tage stilling til”. Dernæst fastslog han at skal en sådan efterretnings- og varslingstjeneste fungere effektivt, kan den ikke bedømmes efter samme retningslinjer som en almindelig civil administration. I sin endelige vurdering nåede ombudsmanden herefter frem til at det arbejde der blev udført i Kejsergade, ikke gav ham anledning til at fremsætte kritik eller henstillinger.

Sagen er igen et eksempel på at ombudsmanden ikke afholdt sig fra at gå ind i en sag der var af yderst politisk karakter. Det drejede sig om den danske regerings forsvarspolitik under Den Kolde Krig. Men den er samtidig et eksempel på at ombudsmanden klart begrænsede sin efterprøvelse til sagens rent juridiske elementer. (*FOB 1969.59*).

Hemmelige jagtfalke til mellemøsten: Denne sag vedrører også et udpræget ”politikområde” – udenrigspolitikken – der som udgangspunkt ligger uden for hvad en ombudsmand kan eller skal efterprøve.

En borger bad om aktindsigt i Udenrigsministeriets sag om eksport af jagtfalke til visse arabiske lande. Ministeriet afslog under henvisning til ”fremmede magters fortolkning og mulige reaktion i tilfælde af, at udenrigsministeriet frigiver dokumenter, som eksponerer disse landes forhold til Danmark”. (Senere kom det frem at problemet i sagen i virkeligheden var dette at en meget højtstående og indflydelsesrig person i et arabisk land ønskede at modtage en grønlandsk jagt Falk som en gave fra Danmark. En privatperson, der hævdede selv at have opdrættet den fredede fugl, ville gerne overdrage den som gave og søgte om eksporttilladelse til dette formål, men fik afslag).

Ombudsmanden mente ikke at ministeriet havde argumenteret juridisk holdbart for at hele sagen kunne undtages fra aktindsigt. Han bad derfor ministeriet om at genoptage sagen og overveje spørgsmålet om aktindsigt i forhold til hvert enkelt af sagens dokumenter. Ministeriet genoptog sagen. Resultatet blev imidlertid at ministeriet fortsat afslog at udlevere samtlige akter i sagen. (FOB 1980.654).

Trafikministerens opsigelse af avisabonnement: Trafikministeren havde besluttet at alle abonnementer på Dagbladet Politiken skulle opsiges så avisen ikke mere blev leveret til hverken ministeriets departement, dets styrelser eller landets postkontorer og jernbanestationer. Årsagen var et afsnit i en artikel som ministeren anså for ”et groft og utilstedeligt blasfemisk overgreb mod den danske folkekirke og dens helligste symbol”.

Ombudsmanden gik ind i sagen på grundlag af en række klager og bad ministeriet forklare på hvilket retligt grundlag beslutningen om at opsiges abonnementerne var truffet. Ministeren svarede at han var ansvarlig for hvordan bevillingerne blev brugt, og at han for tiden ikke mente at ministeriets midler kunne bruges til indkøb af Politiken.

I sin endelige udtalelse konstaterede ombudsmanden at ministerens beslutning var truffet i hans egenskab af forvaltningschef. Selv om man befandt sig i ”forvaltningsrettens grænseområde”, var ministeren dog undergivet forvaltningsrettens almindelige regler. Det gjaldt også princippet om magtfordrejning, dvs. at forvaltningen kun har lov til at forfølge sådanne formål der falder inden for rammerne af den pågældende forvaltnings samlede formål. Ministerens ønske om at vise sin misbilligelse i anledning af det pågældende indlæg var efter

ombudsmandens mening ikke et sådant "sagligt formål" for Trafikministeriet. Ministeren gentog herefter avisabonnementerne i erkendelse af at han var kommet til at overskride nogle retlige grænser. (*FOB 1984.156*).

Tamilsagen – en retlig sag: I korthed drejede denne sag sig om at en række yngre tamilske mænd der havde flygtningestatus og opholdstilladelse i Danmark, ikke kunne få svar på deres ansøgning om familiesammenføring med deres hustruer og mindreårige børn. Under de daværende regler havde flygtninge i Danmark et retskrav på at få deres nærmeste familie her til landet; det var altså en sag som i det store og hele befandt sig inden for det retlige område. Ikke desto mindre var der gået 2-3 år uden at Udlændingedirektoratet under Justitsministeriet havde meddelt en afgørelse. Forklaringen var, viste det sig senere, at justitsministeren (som af politiske årsager ønskede at begrænse familiesammenføringerne mest muligt) havde ladet forstå at sagerne ikke skulle afsluttes.

Ombudsmanden udtalte skarp kritik. Sagen blev senere gjort til genstand for en omfattende dommerundersøgelse med retsafhøringer af en række politikere og embedsmænd. Endvidere blev der rejst rigsretssag mod den forhenværende justitsminister.

Sagen adskiller sig fra de andre nævnte ved at de retlige elementer var klart dominerende. Den er således et eksempel på at noget der i alt væsentligt hører til i det retlige område, i stedet går over til at blive en politisk sag og bliver behandlet efter rent politiske synspunkter. (*FOB 1988.100*).

Statsministerens interview om Irakkriegen: En journalist klagede til ombudsmanden over at statsministeren havde afvist at give ham et interview om Irakkriegen. Journalisten havde gennem længere tid bedt om et interview. Ombudsmanden afsluttede i første omgang sin behandling af sagen uden kritik og lagde i den forbindelse vægt på at Statsministeriet havde oplyst at statsministeren gennem længere tid slet ikke havde givet egentlige interviews om Irakkriegen. Kort efter gav statsministeren imidlertid et omfattende interview om Irakkriegen til et andet medie. Ombudsmanden genoptog på den baggrund behandlingen af sagen.

Ombudsmanden udtalte at han fortsat ikke havde grundlag for at kritisere statsministerens afvisning af at deltage i et interview med journalisten i den periode hvor statsministeren generelt set afviste at deltage i interviews om Irakkriegen. Men efter at statsministeren igen var begyndt at give interviews om Irakkriegen, mente ombudsmanden at ministeren burde angive sine saglige grunde for fortsat at afvise den pågældende journalist eller også give ham interviewet. Efter et mellem spil hvor statsministeren først tog afstand fra ombudsmandens udtalelse, valgte han at give journalisten interviewet.

Det er klart at ministre selv må bestemme hvem de vil give interviews. Det er en politisk vurdering og afgørelse. Men da de også ved sådanne beslutninger handler som ministre (og dermed myndighedspersoner), *kan* de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed komme i spil og under særlige omstændigheder få en vis betydning. Det kan blandt andet være tilfældet for at sikre at bestemte journalister ikke sortlistes af usaglige grunde, f.eks. fordi de anses for at være særligt kritiske. (*FOB 2007.347*).

Alle de ovenstående eksempler vedrører regeringens, altså *ministrenes*, virksomhed. Når det kommer til *Folketingets* arbejde, kan ombudsmanden ikke længere være kontrolorgan. Det skyldes at det, indlysende nok, ikke er ombudsmandens opgave at bedømme sin opdragsgiver, Folketinget.

I situationer hvor ombudsmanden behandler et spørgsmål der også behandles i et samråd mellem en minister og et folketingsudvalg, følges en fast procedure. Ombudsmanden spørger udvalgsformanden om hvorvidt udvalget har givet udtryk for en bestemt opfattelse af sagen, eller om der har været tale om en rent orienterende drøftelse. Har samrådet blot været orienterende (hvilket er langt det mest almindelige), fortsætter ombudsmanden sin behandling af sagen. Men har udvalget truffet en beslutning i form af en tilkendegivelse af en bestemt opfattelse, træder ombudsmanden ud af sagen.

Ombudsmanden kan i sjældne tilfælde også holde sig fra at undersøge en sag der bliver genstand for en særlig og intensiv interesse i Folketinget, men uden at der bliver truffet egentlige beslutninger. Det var således tilfældet i 2007 da to journalister der arbejdede på en dokumentarfilm til Danmarks Radio, klagede til ombudsmanden over Forsvarsministeriets, Forsvarskommandoens og Statsministeriets (delvise) afslag på aktindsigt i dokumenter om de danske specialstyrkers indsats og adfærd i Afghanistan. Journalisterne klagede også over at visse dokumenter var forsvundet, og over myndighedernes sagsbehandlingstid.

Ombudsmanden indledte en undersøgelse af sagen (*FOB 2007.109*). Men efter offentliggørelsen af filmen ønskede en lang række folketingsmedlemmer at få yderligere indsigt i oplysninger om de danske specialstyrker i Afghanistan. Medlemmerne stillede spørgsmål til ministre og forsøgte at få oplysninger som led i deres deltagelse i Folketingets Forsvarsudvalg, i Folketingets Udenrigspolitiske Nævn og i Folketingets Præsidium. På et tidspunkt havde der været stillet og besvaret ca. 150 formelige spørgsmål fra medlemmer af Folketinget til henholdsvis statsministeren, forsvarsministeren og udenrigsministeren, og der var indleveret en lang række yderligere spørgsmål. På den baggrund besluttede ombudsmanden at træde ud af sagen.

Det er vigtigt at fremhæve at disse sager, hvor Folketinget så at sige overtager sagen, udgør en vigtig og fuldstændig begrænsning af ombudsmandens sagskompetence. Her er der ikke tale om at ombudsmanden kan behandle sagen blot han eller hun omhyggeligt sørger for at holde sin prøvelse til de rent juridiske elementer i sagen. Sager som Folketinget er gået ind i og har markeret en stillingtagen til, holder ombudsmanden sig helt ude af. Dette princip er altså udtryk for en egentlig kompetencebegrænsning, ikke blot en prøvelsesbegrænsning.

Herefter kan ombudsmandens rolle i sager med politisk indhold formuleres i følgende tre punkter – de to tidligere nævnte sætninger med tilføjelse af en tredje:

- a) Ombudsmanden skal ikke undlade at behandle en sag blot fordi den (også) indeholder en politisk substans.
- b) Ombudsmanden skal i ”blandede” sager, i hvilke der indgår både politik og jura, begrænse sin prøvelse til de juridiske elementer i sagen.
- c) Ombudsmanden skal helt undlade at behandle en sag hvis Folketinget tilkendegiver en opfattelse af sagen.

Disse sætninger udgør – som eksemplerne også viser – rettesnoren når sager med politisk indhold dukker op ved embedet.

Jens Møller
Direktør

EMBEDETS ALMINDELIGE FORHOLD

Hvert år siden 1955 har Folketingets Ombudsmand afleveret en beretning om sin virksomhed til Folketinget. I år ser beretningen anderledes ud, og denne ændring af form og omfang skal have et par ord med på vejen.

I Ombudsmandens beretning har der altid været et naturligt fokus på at få viderebragt de principielle sager som har været behandlet i løbet af året. Men det nuværende omfang er i de senere år nået op på omkring 1000 sider. Med etableringen af hjemmesiden www.ombudsmanden.dk og med ombudsmandens egen database i Retsinformation er det blevet muligt at finde frem til de principielle sager efterhånden som de udvælges til offentliggørelse; der er derfor ikke samme behov som tidligere for at optage sagerne i den årlige trykte beretning.

En anden væsentlig begrundelse for at ændre beretningens form og indhold har været ønsket om at følge op på bestræbelserne på at forbedre læsbarheden af embedets udtalelser, breve og andre skriftlige produkter med en moderniseret udgave af husets centrale publikation – den årlige beretning.

På denne baggrund præsenteres beretningen i en ny form. Vægten ligger på at give en mere generel og tværgående præsentation af ombudsmandens arbejde. Bagest i bogen findes en cd-rom. Her er lagt de sager, egen drift-rapporter og inspektioner med tilhørende opfølgninger som tidligere har været trykt i kapitlerne om ”Sager af almindelig interesse” og ”Egen drift-projekter og inspektioner”, herunder Folketingets Ombudsmands redegørelse for arbejdet med ligebehandling af mennesker med handicap.

Folketinget vedtog den 19. maj 2004 at ratificere FN's valgfri protokol til konventionen om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (OPCAT). OPCAT pålægger de deltagende stater at etablere et system med regelmæssige besøg af uafhængige instanser på steder hvor folk er berøvet deres frihed, for at forebygge tortur mv. Hver af de deltagende stater er forpligtet til at etablere en national forebyggende mekanisme til forebyggelse af tortur mv.

I efteråret 2007 blev Folketingets Ombudsmand af den danske regering udpeget til dansk national forebyggende mekanisme.

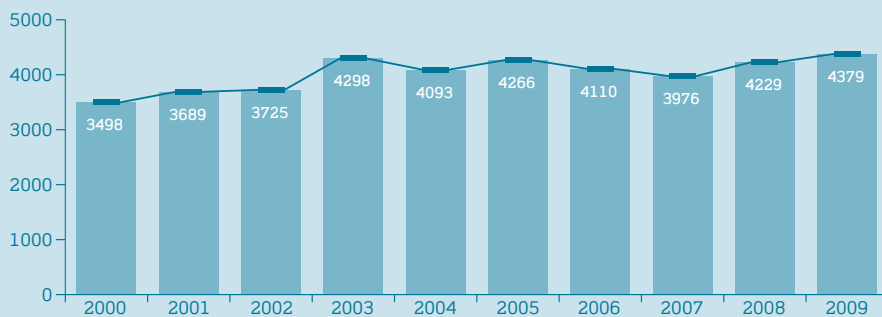
Den nationale forebyggende mekanismes opgaver er nærmere beskrevet i artikel 19 i protokollen. Hovedopgaven består i regelmæssigt at gennemføre besøg på steder hvor personer er frihedsberøvet, for at styrke beskyttelsen mod og forebyggelsen af tortur og anden nedværdigende og umenneskelig behandling. Derudover skal den nationale forebyggende mekanisme fremsætte anbefalinger til de relevante myndigheder med henblik på at forbedre behandlingen af og forholdene for frihedsberøvede personer. Endelig skal den nationale forebyggende mekanisme indgive forslag og bemærkninger vedrørende eksisterende eller foreslået lovgivning.

Der blev i 2009 oprettet 12 sager i relation til ombudsmandens funktion i forbindelse med OPCAT.

I bilag B (side 63) er der anbragt en række statistiske oplysninger – her skal blot fremhæves nogle hovedtal:

Antallet af nye sager var i 2009 4.379 mod 4.229 i 2008. Tallet for sager der blev oprettet på grundlag af en klage, steg på samme vis fra 4.089 i 2008 til 4.156 i 2009.

Sagstal i de sidste 10 år

Tallet for sager som blev afsluttet, var i 2009 4.415 mod 4.164 i 2008, og antallet af sager oprettet i 2008 eller tidligere der pr. 1. juni 2010 afventede ombudsmandens behandling, var 109 i 2009 mod 119 i 2008.

Andelen af sager hvor der blev foretaget en såkaldt realitetsbehandling, steg fra 16,4 pct. i 2008 til 17,5 pct. i 2009. Andelen af de realitetsbehandlede sager hvor der blev givet kritik eller henstilling, steg tilsvarende fra 23,8 pct. i 2008 til 24,6 pct. i 2009.

I 36 sager valgte myndighederne at genoptage sagen allerede som følge af at ombudsmanden havde bedt om en udtalelse. I statistikken opføres sager af denne karakter under *afviste sager* fordi ombudsmanden netop ikke behandler sagen færdig.

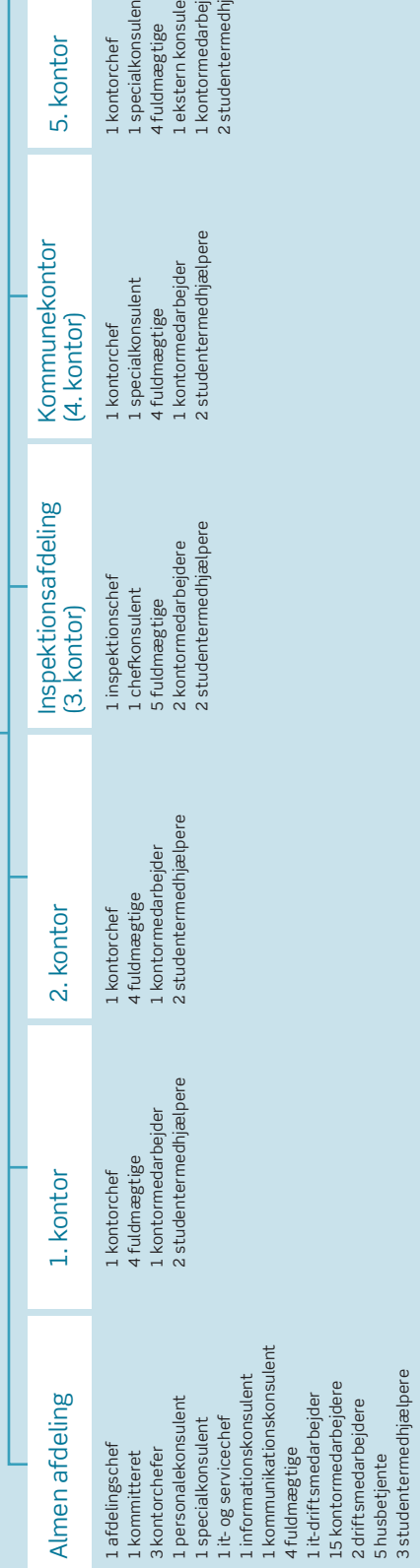
Sagsbehandlingstiden ligger nogenlunde stabilt: For afviste sager er der tale om en mindre stigning fra gennemsnitligt 33,2 dage i 2008 til 36,1 dage i 2009, og for de realitetsbehandlede sager et mindre fald fra gennemsnitligt 178,7 dage i 2008 til 163,6 dage i 2009. Hertil kommer sagsbehandlingstiden for 52 sager i forbindelse med en kommuneinspektion hvor behandlingstiden, af flere grunde, trak ud i 2006-2009.

Folketingets Ombudsmand har opstillet mål for den tilstræbte sagsbehandlingstid i klagesagerne, dels for de sager der afvises, og dels for de sager der realitetsbehandles.

Målene er at 90 pct. af de klagesager som afvises, bør være afsluttet inden for to måneder. 75 pct. af de klagesager som realitetsbehandles, bør være afsluttet inden for seks måneder; efter et år skal 90 pct. af de klagesager som realitetsbehandles, være afsluttet.

Denne målsætning blev ikke nået helt på alle punkter i 2009: 85,2 pct. af de afviste klagesager blev afsluttet inden for de to måneder (regnet som 60 dage) – målet var 90 pct. Derimod blev 75,4 pct. af de realitetsbehandlede klagesager afsluttet inden for et halvt år – målet på 75 pct. blev dermed opnået. 85,9 pct. af de realitetsbehandlede klagesager var afsluttet efter et år, og her var målet 90 pct.

Den 1. maj 2010 var huset organiseret på følgende måde:

Almen afdeling

- 1 afdelingschef
- 1 kommitteret
- 3 kontorchefer
- 1 personalekonsulent
- 1 specialkonsulent
- 1 it- og servicechef
- 1 informationskonsulent
- 1 kommunikationskonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 it-driftsmedarbejder
- 15 kontormedarbejdere
- 2 driftsmedarbejdere
- 5 husbetjente
- 3 studentermedhjælpere

1. kontor

- 1 kontorchef
- 4 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

2. kontor

- 1 kontorchef
- 4 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

Inspektionsafdeling (3. kontor)

- 1 inspektionschef
- 1 chefkonsulent
- 5 fuldmægtige
- 2 kontormedarbejdere
- 2 studentermedhjælpere

Kommunekontor (4. kontor)

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

5. kontor

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 ekstern konsulent (1/6)
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

Afdelingen behandler navnlig sager om:

- Den årlige beretning
- Internationalt arbejde
- Generelle forvaltningsretlige spørgsmål
- Egen drift-projekter
- Visse konkrete sager
- Embedets personalemæssige, økonomiske og interne forhold
- Den sekretærmæssige betjening af ombudsmanden og direktøren

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Selskabslovgivning
- Fødevarer/Fiskeri
- Landbrug
- Patientklager
- Lægemidler
- Sundhedsvesænet
- Procesbevillinger
- Udenrigsforhold
- Kommunikation
- Kirker
- Kultur
- Udlændingesager
- Registre mv.
- Indfødsret
- Arbejdsløshedsdagpenge mv.
- Efterløn

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Beskæftigelseslovgivningen
- Kontanthjælp mv.
- Sociale pensioner
- Sygedagpenge
- Lov om social service bortset fra hjælpeforanstaltninger over for børn og unge, social institutioner og biler til handicappede

Afdelingens inspektionsvirksomhed omfatter navnlig:

- Fængsler
- Arresthuse
- Sikrede institutioner
- Pensioner
- Detentioner
- Politiets venturum
- Psykiatriske afdelinger
- Sociale og socialpsykiatriske bosteder
- Ligebehandling af mennesker med handicap
- Døgninstitutioner for børn og unge

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Kommunalretlige spørgsmål
- Miljø- og planlovgivningen
- Naturbeskyttelse
- Bygges og boliger
- Budget og økonomi
- Valg, personregistrering mv.
- Personalsager
- Biler til handicappede
- Trafik- og vejområdet
- Adoption
- Bidragssager

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Boligtøtte
- Arbejdsskader
- Foranstaltninger over for børn og unge
- Skatte- og afgiftssager
- Tilbagebetaling af sociale ydelser
- Valdsforerstatning
- Uddannelse og uddannelsesstøtte
- Forskning
- Børnelitiskud og børnefamilieydelse
- Sociale institutioner, bortset fra inspektionsrelevante sager
- Familieretlige sager, bortset fra sager om bidrag og adoption
- Arveret/fonde

Afdelingen behandler endvidere sager om:

- Patientklager (psykiatri)
- Psykiatriske afdelinger
- Fængselsforhold
- Forsvaret
- Straffesager og politi
- Domstolene
- Advokater
- Private retsforhold
- Justitsforhold iøvrigt
- Ligebehandling af mennesker med handicap

Direktøren og afdelingschefen for Almen Afdeling varetager i nødvendigt omfang en vis andel af de opgaver som efter loven er henlagt til ombudsmanden. De kan inden for dette område efter delegation fra ombudsmanden varetage ombudsmandens funktioner, herunder afgive endelig udtalelse i en sag. Direktøren kan endvidere foretage inspektioner. I ombudsmandens fravær overtager direktøren – og i tilfælde af at også direktøren er fraværende, afdelingschefen – ombudsmandens opgaver når ombudsmanden træffer beslutning herom, jf. ombudsmandslovens § 27. Direktøren har det overordnede ansvar for ombudsmandsinstitutionens drift. I bilag A findes der flere oplysninger om organisation og personale.

Ombudsmanden selv og flere af medarbejderne ved embedet holder hvert år en række foredrag, dels af alment oplysende karakter, dels af mere faglig karakter om ombudsmandens virksomhed. Medarbejderne, og i et vist omfang også ombudsmanden selv, underviser også på kurser om offentligretlige emner, ligesom nogle af medarbejderne også fungerer som undervisere og censorer på landets universiteter.

Ombudsmandens og chefernes undervisningsaktiviteter kan man i øvrigt læse mere om i ombudsmandens årlige redegørelser på hjemmesiden www.ombudsmanden.dk.

Hvert år har embedet besøg af udenlandske gæster, ofte med meget forskellig baggrund. Fælles er dog ofte ønsket om at vide mere om den danske ombudsmandsordning, dens historie og påvirkning internationalt. Der tilbydes altid en generel orientering.

Endvidere deltager embedet i internationalt samarbejde på forskellige niveauer, bl.a. gennem en samarbejdskontrakt med Udenrigsministeriet. Kontrakten åbner mulighed for at indgå samarbejdsprojekter med ombudsmandsinstitutioner – ofte i verdens mest fattige lande.

Der er også et tæt samarbejde med andre europæiske ombudsmænd, som regel formidlet gennem Den Europæiske Ombudsmand, og med ombudsmændene i de andre nordiske lande.

Kirsten Talevski
Kontorchef, 1. kontor

GOD VEJLEDNING STYRKER BORGERNES RETSSIKKERHED

I begyndelsen af 2008 fik et dansk-thailandsk ægtepar afslag på familiesammenføring fordi den thailandske kvinde var under 24 år. Hun kunne derfor ikke være hos sin mand i Danmark, og i forsøget på at finde en udvej klagede parret til Integrationsministeriet over afslaget.

Parret fortalte at kvinden talte udmærket engelsk, og at hun var klar til at uddanne sig, blive au pair eller vælge noget helt tredje for at få en opholdstilladelse i Danmark. Derfor bad de ministeren om at komme med forslag til hvordan hun kunne opnå lovligt ophold i Danmark.

Kort efter sendte manden et brev til integrationsministeren.

”Det er vores håb at De vil se på vores sag og måske give os en mulighed for at vi igen kan bo sammen. Måske er der alternative løsninger, som vi ikke er bekendt med?”, skrev manden, der arbejdede i en grænsebutik på en færgerute mellem Danmark og et andet EU-land. Han forklarede også at parret overvejede at flytte til et andet EU-land.

Hvad parret ikke vidste, var at der muligvis var et alternativ: familiesammenføring efter EU-retten. Manden havde netop nævnt muligheden for at flytte til et andet EU-land, og desuden arbejdede han på en færgerute mellem Danmark og det pågældende EU-land. Men ministeriet nævnte ikke noget om EU-retten i sine svar til parret. I stedet beskrev ministeriet en række mindre realistiske muligheder som at have en indtægt på over 450.000 kr. om året eller den såkaldte jobkortordning som kan give udlændinge med konkret jobtilbud inden for bestemte fagområder opholdstilladelse.

Selv om parret udtrykkeligt havde bedt Integrationsministeriet om vejledning om mulige løsninger, fik de ikke den vejledning som de havde krav på. Det slog ombudsmanden fast i det tidlige efterår 2008.

VEJLEDNINGSSAGEN VOKSEDE

Ombudsmanden har ofte haft fokus på myndighedernes vejledning af borgerne. Får borgerne ikke den rette vejledning, kan det betyde at de går glip af de rettigheder som loven giver dem. God vejledning skaber forudsigelighed. Og forudsigelighed er en væsentlig del af retssikkerheden. Det dansk-thailandske ægtepar fik ikke vejledning om mulighederne for at få familiesammenføring efter EU-retten, og de fik derfor ikke mulighed for at indrette sig så de eventuelt kunne gøre brug af de muligheder EU-retten giver.

Mens ægteparret fortsatte deres bestræbelser på at få opholdstilladelse, blev familiesammenføring efter EU-retten et væsentligt emne i den offentlige debat. Især spørgsmålet om myndighedernes vejledning – eller mangel på samme. Det var bl.a. på den baggrund at ombudsmanden i sommeren 2008 tog initiativ til en større forvaltningsretlig undersøgelse af udlændingemyndighederne. En undersøgelse der hurtigt blev døbt vejledningssagen. Både den individuelle vejledning af den enkelte borger der henvender sig til myndigheden med spørgsmål, og den generelle vejledning – kaldet ”information” – over for den brede offentlighed blev nøje vurderet. Den 21. november 2008 kunne ombudsmanden sætte et foreløbigt punktum i sagen. I en nyhed som samme dag blev lagt på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, udtalte Hans Gammeltoft-Hansen:

”Konklusionen er overordnet at myndighederne ikke har vejledt og informeret borgerne godt nok om muligheden for at få familiesammenføring efter EU-retten. Det kritiserer jeg. Til gengæld har myndighederne gjort meget for at rette op på forholdene – ligesom de har meddelt mig at de fremover vil følge området nøje. Det er jeg naturligvis tilfreds med.”

MANGLENDE HJÆLP PÅ HJEMMESIDE

I sin mere end 60 sider lange redegørelse om vejledningssagen fastslog ombudsmanden at en myndighed i et vist omfang er forpligtet til at informere borgerne om sin praksis. Det kan blandt andet ske via internettet, via pjecer eller via tv-udsendelser. Vælger myndigheden at kommunikere via sin hjemmeside, er

den forpligtet til at sikre at oplysningerne er let tilgængelige, korrekte og tilstrækkelig detaljerede til at borgeren kan få et overblik over sin retsstilling og dermed sine muligheder.

Som et led i undersøgelsen gennemgik ombudsmanden indholdet af udlændingemyndighedernes hjemmeside, www.nyidanmark.dk, i perioden 2002-2008. Han slog efterfølgende fast at informationen på hjemmesiden på en række punkter havde været utilstrækkelig og derfor misvisende.

Et eksempel er oplysningerne om hvilke personer der kan få familiesammenføring efter EU-retten. Siden 18. juni 2003 har også børn haft mulighed for at få opholdstilladelse efter EU-retten. Men der skulle gå næsten 5 år før den oplysning kom på hjemmesiden. Og da det skete, var oplysningen placeret under overskriften ”ægtefællesammenføring til danske statsborgere efter EU-retten”.

INDIVIDUEL VEJLEDNING HELLER IKKE GOD NOK

Når en borger enten mundtligt eller skriftligt kontakter en myndighed og stiller konkrete spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, er myndigheden forpligtet til at yde borgeren vejledning. Det følger direkte af forvaltningslovens § 7, stk. 1. En videregående pligt til at vejlede kan i øvrigt følge af almindelige retsgrundsætninger og god forvaltningsskik.

Myndigheden skal sikre at borgeren får orientering om regler og praksis, så borgeren får mulighed for at varetage sine interesser. I nogle tilfælde stilles der skærpede krav til myndighedens vejledning; f.eks. hvis reglerne er indviklede, eller hvis sagen kan få særligt indgribende konsekvenser for borgeren. Som et led i sin vejledning kan myndigheden udlevere en folder om myndighedens praksis eller henvise til en praksisbeskrivelse på internettet. Borgeren kan dog ikke forlange at få en bindende forhåndsbesked om hvorvidt han eller hun eksempelvis kan forvente at få tilladelse til familiesammenføring.

Ombudsmanden havde i sagens natur ikke mulighed for at vurdere de utallige mundtlige og skriftlige svar der i det daglige bliver givet til de mange borgere der henvender sig til udlændingemyndighederne.

Han kunne dog konstatere at ministeriet ikke havde opfyldt sin vejledningspligt over for det dansk-thailandske par; en udtrykkelig besked om at parret på hjemmesiden kunne læse mere om praksis for familiesammenføring efter EU-retten, eventuelt suppleret med en gengivelse af praksis i hovedtræk, ville efter

ombudsmandens opfattelse ellers have været nok til at vejledningspligten var overholdt. Det samme var i øvrigt tilfældet for et dansk-costaricansk par som havde fortalt om deres – på flere punkter tilsvarende – sag i medierne.

Ombudsmanden kom også ind på fire offentliggjorte bandede telefonsamtaler mellem journalister fra Berlingske Tidende og medarbejdere i Udlændingesevice. I to af samtalerne blev EU-reglerne omtalt som ”omgåelse af nationale regler” og som ”et hul i loven”. Udlændingemyndighederne anså det selv for ”særdeles beklageligt” at der var givet forkerte oplysninger, og at medarbejderne havde afvist at yde vejledning. Det var ombudsmanden enig i.

Vejledningssagen er offentliggjort i Folketingets Ombudsmands beretning for 2008, s. 238 ff.

OMBUDSMANDEN FØLGER FORTSAT MED

Der er ingen tvivl om at hele vejledningssagen har øget udlændingemyndighedernes fokus på at vejlede korrekt om EU-reglerne.

Både Integrationsministeriet og Udlændingesevice oprettede i efteråret 2008 særlige EU-enheder der overvåger området for familiesammenføring efter EU-retten. Formålet er bl.a. at sikre at eventuelle praksisændringer gennemføres og offentliggøres inden for den kortest mulige tid efter at der er kommet en ny dom, og at medarbejderne er opmærksomme på EU-reglerne.

Den generelle information der stilles til rådighed på myndighedernes hjemmeside, blev – ligeledes i efteråret 2008 – gennemgribende ændret sådan at der nu er en udførlig beskrivelse af muligheden for at få familiesammenføring efter EU-retten. Ministeriet har i den forbindelse lovet at det løbende vil gennemgå og ajourføre informationen på hjemmesiden.

Vejledningssagen og måske især sagen om det dansk-thailandske ægtepar var også årsag til at ministeriet udarbejdede nye standardbreve til brug for skriftlig besvarelse af spørgsmål om familiesammenføring efter EU-retten. Endelig søgte Udlændingesevice med lanceringen af en såkaldt ”grundlov for telefonvejledning” at styrke den telefoniske vejledning af borgerne.

Meget har således ændret sig siden det dansk-thailandske par forgæves bad om vejledning. Men ombudsmanden har alligevel fulgt udviklingen på dette meget vigtige område. Ombudsmanden er således løbende blevet orienteret om udviklingen i praksis for familiesammenføring efter EU-retten og om de tiltag der er blevet iværksat på vejledningssiden siden 2008. Ombudsmanden har senest bedt om at blive orienteret om udviklingen i praksis ultimo 2010.

Bente Mundt
Kontorchef, 2. kontor

NÅR KOMMUNER INDDRAGER FORSØRGELSESYDELSER

Langt de fleste sager på det sociale område starter med at en borger søger om en ydelse. Visse sager bliver dog rejst på myndighedens initiativ. For eksempel når en kommune stopper for udbetaling af løbende forsørgelsesydelse. I den type af sager er ombudsmanden stødt på en række fejl i sagsbehandlingen, og derfor har han rettet henvendelse til Beskæftigelsesministeriet.

Ombudsmanden har kritiseret at vigtige sagsbehandlingsregler ikke har været overholdt. Det drejer sig blandt andet om reglen om partshøring. Efter denne bestemmelse skal myndigheden gøre borgeren bekendt med oplysninger om sagens faktiske omstændigheder som han ikke er bekendt med, inden ydelsen bliver inddraget. Det handler om reglen om at en myndighed skal samle tilstrækkelige oplysninger til at der kan træffes en fuldt forsvarlig afgørelse. Endelig drejer det sig om at en borger skal have besked om at kommunen har truffet afgørelsen, før ydelsen kan stoppes.

KONTANTHJÆLP

Under en generel inspektion inden for Københavns Kommune i 2006 modtog ombudsmanden 40 tilfældigt udvalgte sager på det sociale område. Sagerne skulle ombudsmanden gennemgå for at vurdere om kommunen var hurtig nok til at behandle de klager den modtog.

For at danne sig et hurtigt overblik over kommunens sagsbehandling gennemgik ombudsmanden summarisk sagerne. Alle 40 sager var rejst af borgeren ved en ansøgning, bortset fra 7 af de i alt 8 sager om kontanthjælp som ombudsmanden besluttede at undersøge nærmere (FOB 2009 20-4). Det overordnede indtryk var at de generelle sagsbehandlingsregler i langt hovedparten af sagerne var overholdt, men at det forholdt sig anderledes med de 7 af sagerne om kontanthjælp.

Kontanthjælp kan nedsættes eller bortfalde af en række forskellige årsager. I 5 af de 7 sager fik kontanthjælpsmodtagere nedsat kontanthjælpen. 3 af de 5 kontanthjælpsmodtagere var ifølge kommunen udeblevet fra et tilbud (et forløb på en sprogskole) uden rimelig grund. 1 mente kommunen ikke havde sygemeldt sig som han burde, og 1 fik nedsat hjælpen fordi hun – der var gift – havde modtaget kontanthjælpen i 6 måneder.

1 var ikke berettiget til kontanthjælp fordi kommunen vurderede at han ikke udnyttede sine arbejdsmuligheder, og i et andet tilfælde afgjorde kommunen at kontanthjælpen skulle udbetales ugentligt.

Alle disse 7 sager var karakteriseret ved at være rejst på kommunens initiativ.

Partshøring – borgeren blev ikke hørt

I ingen af de 7 sager havde kommunen overholdt pligten til at partshøre borgeren inden afgørelsen blev truffet. Afgørelserne var altså truffet uden at borgerne var blevet bekendt med de oplysninger som kommunen var i besiddelse af, og som altså førte til at kontanthjælpen blev stoppet eller beskåret. Borgerne havde ikke haft mulighed for at rette eventuelle forkerte oplysninger (det kunne være at vedkommende rent faktisk havde sygemeldt sig) eller supplere oplysningerne (det kunne være at vedkommende havde en rimelig grund til at udeblive fra sprogkurset). Det kritiserede ombudsmanden. Sagerne illustrerer at partshøring medvirker til at den offentlige myndighed overholder official- eller undersøgelsesprincippet, dvs. den pligt der påhviler en offentlig myndighed til at sørge for at alle nødvendige oplysninger er til stede så der kan træffes en fuldt forsvarlig og lovlig afgørelse.

I en række af sagerne anså ombudsmanden det for tvivlsomt om borgeren overhovedet var bekendt med at der verserede en sag om nedsættelse af kontanthjælpen. Også dette forhold kritiserede ombudsmanden. Myndighederne må normalt ikke træffe afgørelse i en sag før den der er part i sagen, er gjort bekendt med at der overhovedet verserer en sag mod den pågældende.

Meddelelsen skal nå frem

I 3 af sagerne stoppede kommunen kontanthjælpen uden at borgeren fik besked om det. Sagerne efterlod det indtryk at borgeren først blev klar over at der var truffet en afgørelse, når han konstaterede at pengene ikke løb ind på kontoen ved månedens udgang. F.eks. fik en gift kvinde nedsat sin kontanthjælp fordi hun havde modtaget kontanthjælp i 6 måneder, men det fik hun ikke at vide før hun fik den nedsatte hjælp udbetalt.

Det er en forvaltningsretlig grundsætning at en afgørelse ikke kan få retsvirkning før den er kommet frem til den som afgørelsen vedrører. Ombudsmanden anså det derfor for at være en alvorlig fejl at denne sagsbehandlingsregel ikke var overholdt. Fordi afgørelsen om at reducere forsørgelsesgrundlaget er af indgribende karakter, tilkendegav ombudsmanden i øvrigt at det ville være bedst stemmende med god forvaltningsskik hvis afgørelsen blev meddelt skriftligt.

SYGEDAGPENGE

Samtidig med at ombudsmanden behandlede sagerne om inddragelse af kontanthjælp, behandlede han en sag om inddragelse af sygedagpenge (FOB 2009 1-3). Denne sag havde nogle fællestræk med sagerne om kontanthjælp. Sagen vedrørte en mand der var sygemeldt fordi han havde været ude for et trafikuheld.

I denne sag var manden udeblevet fra et møde som kommunen havde indkaldt ham til. Kommunen mente derfor at han ”uden rimelig grund havde undladt at medvirke ved kommunens opfølgning”, og stoppede hans sygedagpenge. Han blev ikke inddraget i sagen før kommunen stoppede udbetalingen af sygedagpengene.

Som i kontanthjælpssagerne traf kommunen altså afgørelse før borgeren var blevet partshørt. Men i denne sag havde kommunen en god grund.

Ankestyrelsen har nemlig udtalt at kommunerne i visse sager om stop for sygedagpenge kan træffe en foreløbig afgørelse om ophør af sygedagpenge uden først at have hørt sygedagpengemodtageren. Det drejer sig bl.a. om tilfælde som netop i den sag der er beskrevet ovenfor. Ankestyrelsen mener at når kommunen træffer den foreløbige afgørelse, skal kommunen samtidig partshøre sygedagpengemodtageren. Altså får sygedagpengemodtageren på dette tidspunkt – men efter at sygedagpengene er stoppet – lejlighed til at forholde sig til sagen. Når borgeren har haft mulighed for at udtale sig og på denne måde bidrage til at alle relevante oplysninger er til stede, træffer kommunen den endelige afgørelse. Og her skal kommunen forholde sig til sygedagpengemodtagerens oplysninger – som f.eks. kan være at vedkommende ikke har modtaget kommunens brev om at han skal komme til møde, eller at han har ligget på hospitalet. Kommunen kan beslutte at fastholde afgørelsen om at stoppe sygedagpengene eller beslutte at sygedagpengemodtageren igen får udbetalt sygedagpenge tilbage fra tidspunktet hvor kommunen stoppede udbetalingen.

Grunden til at Ankestyrelsen mener at kommunerne kan træffe en foreløbig afgørelse uden partshøring, er at der efter Ankestyrelsens opfattelse ikke er hjemmel til at udbetale sygedagpenge når en person er udeblevet fra en opfølgningssamtale. Ankestyrelsen mener at det følger af reglen i sygedagpengeloven om at retten til sygedagpenge ophører dagen efter at betingelserne for udbetaling ikke længere er opfyldt.

Ombudsmanden er ikke enig med Ankestyrelsen i denne retsopfattelse.

Efter forvaltningsloven skal partshøring finde sted før der træffes en afgørelse. Ombudsmanden mener at der skal være udtrykkelig hjemmel til at fravige denne fundamentale forvaltningsretlige regel. Derfor er ombudsmanden ikke enig med Ankestyrelsen i at kommunen kan træffe en afgørelse – også selvom den kun er foreløbig – uden at borgeren er partshørt. Det er nødvendigt for at få sagen tilstrækkeligt oplyst at borgeren bidrager med sine oplysninger før kommunen kan træffe en fuldt forsvarlig og lovlig afgørelse.

Imidlertid er spørgsmålet – på baggrund af sygedagpengelovens ordlyd – så tvivlsomt at ombudsmanden ikke har kritiseret Ankestyrelsen, men kun redegjort for sin retsopfattelse.

ARBEJDSLØSHEDSDAGPENGE

Ligesom for sygedagpenge og kontanthjælp skal arbejdsløshedsdagpenge inddrages hvis borgeren ikke længere opfylder betingelserne for at modtage ydelsen.

A-kasserne er ikke offentlige myndigheder. De sagsbehandlingsregler der gælder for offentlige forvaltningsmyndigheder, gælder derfor kun for a-kassernes administration hvis det er bestemt i lov eller regler som er udstedt i medfør af lov. Det følger imidlertid i vidt omfang af de regler som Arbejdsdirektoratet har fastsat, at de forvaltningsretlige sagsbehandlingsregler også gælder for a-kasserne.

Ombudsmanden er gennem de senere år også på dette område stødt på sager hvor a-kassernes brug af de generelle forvaltningsretlige regler giver anledning til tvivl.

BESKÆFTIGELSESMINISTERIET INDDRAGES

På baggrund af sagerne om kontanthjælp, sygedagpenge og arbejdsløshedsforsikring har ombudsmanden skrevet til Beskæftigelsesministeriet. Han har rejst spørgsmålet om brugen af de forvaltningsretlige sagsbehandlingsregler i sager om inddragelse af forsørgelsesydelse.

Beskæftigelsesministeriet er enig med ombudsmanden i at kommuner ikke kan stoppe for udbetaling af kontanthjælp før sagen er tilstrækkeligt oplyst bl.a. ved at borgeren er hørt, og borgeren efterfølgende har fået besked om kommunens afgørelse.

På arbejdsløsheds- og sygedagpengeområdet har beskæftigelsesministeren den 24. marts 2010 i overensstemmelse med ombudsmandens retssikkerhedsmæssige synspunkter fremsat et lovforslag. Efter forslaget skal borgeren høres og andre nødvendige oplysninger indhentes før arbejdsløsheds-kassen og kommunen kan træffe afgørelse om at borgeren ikke har ret til ydelsen. Og ydelsen kan først standses når borgeren har fået besked om afgørelsen.

Lovforslaget er den 4. juni 2010 vedtaget af Folketinget (lov nr. 701 af 25. juni 2010). Loven trådte i kraft den 1. juli 2010).

Lennart Frandsen
Inspektionschef, 3. kontor

AFSMITTENDE VIRKNING AF DEN ENKELTE INSPEKTION

Hvert år giver Folketingets Ombudsmand henstilling og/eller kritik i ca. 200 sager. Sammenholdt med det årlige antal afgørelser fra landets offentlige myndigheder – der er formentligt tale om adskillige millioner af afgørelser – er dette tal så forsvindende at man må spørge hvilken betydning ombudsmandens virksomhed har ud over de ca. 200 sager. Det er den almindelige opfattelse blandt fagfolk at ombudsmandens virksomhed på klagesagsområdet og på sager som af egen drift er taget op til undersøgelse, har en væsentlig og udbredt betydning for den måde som den offentlige forvaltning handler på. Det gælder både de statslige, de regionale og de kommunale myndigheder.

På samme måde kan man stille spørgsmål om hvilken betydning inspektionsvirksomheden har for de mange hundrede af institutioner der ikke er blevet inspiceret, og som for en stor dels vedkommende heller ikke kan forventes at blive det.

STORT ANTAL INSPEKTIONSRELEVANTE STEDER

Folketingets Ombudsmand gennemfører hvert år 20-30 inspektioner. Der er i embedets historie gennemført mere end 500 inspektioner. Inspektionerne har navnlig været – og er – rettet mod offentlige institutioner hvor personer opholder sig mere eller mindre mod deres vilje. Der er bl.a. tale om fængsler, arresthuse, kriminalforsorgens pensioner, de sikrede institutioner for børn og unge, politiets detentioner og venterum, psykiatriske afdelinger, distriktspsykiatri, psykiatriske og sociale bosteder og døgninstitutioner for børn og unge.

Under inspektionerne bliver institutionernes bygningsmæssige forhold og vedligeholdelsesstandard mv. typisk gennemgået. Derudover beskæftiger inspektionerne sig med en række af de forhold som personerne der opholder sig i institutionerne, lever under: beskæftigelse, undervisning, fritid, forplejning, besøgsforhold, lægeordning, telefonordning, talsmandsordning, stoffer og tilfælde af vold. Under inspektionen udleverer institutionen rapporter for en nærmere angivet periode om et eller flere udvalgte emner, f.eks. anvendelse af magt, håndjern, observations- og sikringscelle samt tilførsler til tvangsprotokollen på psykiatriske afdelinger, med henblik på en senere gennemgang som indgår i inspektionsrapporten.

Ombudsmanden har en særlig forpligtelse til at inspicere og geninspicere fængsler (18 i alt) og arresthuse (40 i alt), hvilket sker. Endvidere foretages der inspektioner af alle kriminalforsorgens pensioner, de sikrede institutioner og alle detentioner samt af de psykiatriske afdelinger.

Der er et meget stort antal inspektionsrelevante institutioner i landet. Folketingets Ombudsmand har slet ikke mulighed for at foretage inspektioner af alle disse steder – og slet ikke systematisk tilbagevendende inspektioner. Derfor arbejder ombudsmanden på en række områder med at opnå en vidererækkende virkning af de enkelte inspektioner.

MANGE FORSKELLIGE TILTAG

Ved arbejdet med inspektioner søges der på mange forskellige måder at opnå resultater der rækker ud over den enkelte inspektion. Ved inspektionerne inddrager ombudsmanden eventuelle overordnede – centrale eller regionale – myndigheder således at resultaterne af inspektionen, i det omfang det er relevant, tillægges betydning for de andre lignende institutioner inden for den overordnede myndigheds ansvarsområde. Dette kan ske på flere måder:

- Specifikke problemer som er konstateret under de enkelte inspektioner, men som har betydning i andre tilsvarende institutioner, rejses som særskilte sager over for den overordnede myndighed på området. Som eksempel kan nævnes at det ved inspektioner af et antal arresthuse i 2009 blev afdækket at beskæftigelsen i et større antal arresthuse nu var sådan at der slet ikke tilbydes beskæftigelse til de indsatte, og dermed heller ikke arbejdsfællesskab. Det skyldes ifølge arresthusene at lettere (montage)arbejde – der tidligere blev udført i arresthusene – nu er flyttet til arbejdspladser i østeuropæiske og baltiske lande. Arresthusene har ikke mulighed for at konkurrere om disse

arbejdspladser fordi arresthusene er bundet af et særligt kalkulationssystem der skal forhindre arresthusene i at udøve ubillig konkurrence i forhold til danske arbejdspladser. Dette beskæftigelsesproblem, som har betydning for alle landets arresthuse, har ombudsmanden rejst generelt over for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

- Inspektionsvirksomheden kan afdække mangler eller retssikkerhedsmæssige problemer i lovgivningen som ombudsmanden efterfølgende kan påpege over for det relevante ministerium og (eventuelt) Folketinget. Ved inspektioner af psykiatriske afdelinger er en række retssikkerhedsmæssige problemer blevet afdækket, f.eks. i forbindelse med personel og fysisk skærmning, visitation og tvungen personlig hygiejne. Sundhedsministeriet er løbende blevet orienteret om de konstaterede problemer. I den nugældende psykiatrilov er der taget højde for en række af de påpegede problemer sådan at der nu er tilvejebragt udtrykkelig lovhjælp for disse forhold.
- Ved løbende kontakt med de relevante overordnede myndigheder sikres det at resultater fra inspektioner får betydning for andre lignende institutioner. Der holdes f.eks. tilbagevendende møder med Direktoratet for Kriminalforsorgen, også om emner der er omfattet af inspektionsvirksomheden.
- I forbindelse med inspektioner af sociale og psykiatriske bosteder og døgninstitutioner for børn og unge beskæftiger ombudsmanden sig også mere systematisk med de regionale eller kommunale tilsynsmyndigheders metoder. På denne måde tilstræbes det at resultater som er opnået ved en inspektion, får betydning for en række lignende institutioner som er underlagt tilsynsmyndighedens kompetence. – I øvrigt er det i mange tilfælde konstateret at den fremgangsmåde som Folketingets Ombudsmand anvender under inspektionerne, har dannet ”skole”, f.eks. for regionernes og kommunernes tilsyn med de underordnede institutioner.

Også på andre måder end gennem de overordnede myndigheder tilstræbes det at de enkelte inspektioner får en afsmittende virkning:

- Alle inspektions- og opfølgingsrapporter bliver offentliggjort på Folketingets Ombudsmands hjemmeside efter institutionstype. Det er erfaringen at mange institutioner og overordnede myndigheder holder sig orienteret om disse rapporter.
- I Folketingets Ombudsmands årlige beretning er der en fyldig omtale af inspektionsvirksomheden, og et antal inspektionsrapporter bliver gengivet.

- I nogle tilfælde udsendes pressenyheder om foretagne inspektioner navnlig med det formål at vække opmærksomhed hos andre lignende steder. Som eksempel kan nævnes en inspektion af handicaptilgængeligheden på et fodboldstadion (Fionia Park i Odense).
- Medarbejdere i Folketingets Ombudsmands inspektionsafdeling deltager jævnligt som foredragsholdere i konference- og kursusvirksomhed over emner som (også) har relevans for inspektionsrelevante institutioner.

Endelig må man gå ud fra at inspektionerne, på linje med ombudsmandens virksomhed i det hele taget, har en vis præventiv effekt. Det forhold at en institution en dag kan komme ud for at blive inspiceret af ombudsmanden, kan betyde at myndigheden bestræber sig på at drive institutionen sådan at den undgår (alvorlig) kritik ved en mulig kommende inspektion.

For indsatte og patienters kendskab til ombudsmanden som et klageorgan spiller inspektionerne også ved deres fysiske tilstedeværelse en væsentlig rolle. F.eks. er indsatte i kriminalforsorgens institutioner langt den største klagegruppe hos ombudsmanden. I 2007-09 blev der således oprettet henholdsvis 435, 318 og ca. 300 sager inden for Direktoratet for Kriminalforsorgens område.

ARBEJDE MED HØJ PRIORITET

Der er god grund til at antage at Folketingets Ombudsmands inspektionsvirksomhed på samme måde som ombudsmandens behandling af almindelige sager har en væsentlig betydning som rækker ud over de resultater der opnås ved den enkelte inspektion. Dette er også af den største betydning fordi det under alle omstændigheder ikke er muligt med passende korte intervaller at foretage inspektioner af alle landets inspektionsrelevante institutioner og heller ikke med korte mellemrum at geninspicere de institutioner hvor Folketingets Ombudsmand har en særlig forpligtelse. Derfor må den del af arbejdet som er beskrevet ovenfor, med at søge at opnå en vidererækkende og afsmittende virkning af foretagne inspektioner på tilsvarende institutioner, prioriteres og tillægges betydelig vægt.

Morten Engberg
Kontorchef, 4. kontor

SAGEN TRÆKKER UD

Ombudsmanden iværksatte i 2007 et projekt som satte fokus på myndighedernes sagsbehandlingstid. Emnet er ikke nyt; vi modtager hvert år mange klager over at en myndighed er for længe om at behandle en sag, men på grund af kommunalreformen var der særlig grund til at være opmærksom på dette problem.

Kommunalreformen blev gennemført i 2005-2007. Det var den største omlægning af den offentlige forvaltning i Danmark i mange år, og den krævede en meget stor indsats fra kommuner, amter mv. Men samtidig opstod der risiko for at sagsbunkerne ville vokse. Da der faktisk kom en del flere klager over lang sagsbehandlingstid, besluttede ombudsmanden at gøre dette til et særligt fokusområde. Vi udvalgte derfor nogle bestemte myndigheder som vi ville undersøge nærmere. Det drejede sig om to kommuner, to skatteankenævne, statsforvaltingerne og Patientklagenævnet.

SAMMENLÆGNINGER GAV PROBLEMER

Den ene af de kommuner som ombudsmanden undersøgte, var Syddjurs Kommune. Undersøgelsen omfattede kommunens natur-, teknik- og miljøforvaltning.

Her viste det sig at der var problemer. Inden for en række områder var tilgangen af nye sager betydelig større end afgangens af gamle sager, og mange sager var lang tid undervejs. Alvorligst så det ud for visse typer af landbrugssager hvor sagsbehandlingstiden var oppe på 80 uger. Desuden var der en lang række opgaver på natur- og miljøområdet som kommunen ved lov havde pligt til at udføre, men som alligevel ikke blev udført eller kun delvist blev udført. Det gjaldt f.eks. tilsyn med 176 virksomheder som ikke blev udført, og tilsyn med drikkevandsforsyningen som kun blev udført delvist.

Holbæk Kommune var den anden kommune ombudsmanden undersøgte. Undersøgelsen omfattede et bredt område og viste at der på mange områder ikke var problemer med sagsbehandlingstiden. Kommunen slap dog ikke helt for kritik – bl.a. havde jobcentret i en periode på 5 måneder ikke opfyldt sin lovbestemte pligt til at holde individuelle jobsamtaler med kontanthjælpsmodtagere, og der var opstået en sagspukkel vedrørende syge- og barselsdagpenge.

Både Syddjurs Kommune og Holbæk Kommune er opstået ved sammenlægning af flere tidligere kommuner, og det var en vigtig del af forklaringen på problemerne. De nye kommuner havde overtaget et stort antal sager fra de gamle kommuner, der var mange tekniske vanskeligheder ved at sammenlægge flere systemer, og der var mangel på erfarne medarbejdere. Derfor havde ombudsmanden forståelse for at kommunalreformen i en periode havde gjort det svært for kommunerne, men det blev pointeret at det var deres ansvar at denne periode blev kort, og at sagsbehandlingen under alle omstændigheder blev forsvarlig.

I begge kommuner blev forholdene bedre i løbet af 2008, og derfor skrev ombudsmanden i begyndelsen af 2009 at han ikke ville foretage sig yderligere i sagen.

KRAV OM MÅL

Statsforvaltningerne blev oprettet i 2007 ved sammenlægning af de gamle statsamtter. I alt er der 5 statsforvaltninger, og de hører under Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

I forhold til statsforvaltningerne fokuserede vi på de mål der var sat for sagsbehandlingstiden i forskellige typer af sager. Justitsministeriet udsendte tilbage i 1997 et brev til samtlige ministerier, styrelser mv. med en henstilling om at opstille målsætninger for hvor hurtigt de vil behandle forskellige typer af sager. Undersøgelsen i forhold til statsforvaltningerne viste at der ikke var opstillet mål i alle sagstyperne hvor statsforvaltningerne træffer afgørelser i forhold til borgerne. Det henstillede ombudsmanden at man gjorde, og at målene blev offentliggjort. Indenrigs- og Sundhedsministeriet mente dog at det var tilstrækkeligt med mål for sagsbehandlingstiderne vedrørende hovedopgaverne i statsforvaltningerne samt en række af de mindre sagsområder. Dog ville informationen til borgerne om sagsbehandlingstider blive udbygget på forskellig måde. På den baggrund besluttede ombudsmanden ikke at foretage sig mere i sagen.

Ombudsmanden har dog i 2009 igen fokuseret på sagsbehandlingstiderne i en af statsforvaltningerne som tilsyneladende har særlige problemer. Denne sag er ikke afsluttet.

KLAGENÆVN

I projektet valgte vi også at se nærmere på nogle klagenævn som ganske vist ikke var direkte berørt af kommunalreformen, men til gengæld udførte borger-nære opgaver. Det gjaldt skatteankenævne for Lolland-Falster og Vendsyssel. Det viste sig at de to skatteankenævn havde en gennemsnitlig sagsbehandlingstid som var acceptabel. Ombudsmanden kritiserede dog at de to skattean-knævn i en række tilfælde ikke havde at give besked til parten i en sag når sagen trak ud (Folketingets Ombudsmands beretning for 2008, s. 507 og s. 522).

Sagsbehandlingstiden var til gengæld uacceptabel lang i Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Det var både Patientklagenævnet og Sundhedsministeriet enige i. På et møde i efteråret 2007 blev problemerne drøftet, herunder mulige tiltag for at løse dem. Efter yderligere korrespondance om sagen meddelte Sundhedsministeriet i 2009 at det måtte forventes at sundhedsministeren inden længe ville fremsætte et lovforslag om et nyt patientklagesystem. Vi bad derfor om at blive holdt underrettet om dels det nye patientklagesystem, dels udviklingen i sagsbehandlingstiderne.

FRUSTRATION HOS BORGERNE

For den borger som har en sag hos en myndighed, er det tit et stort problem når sagen er gået i stå. I mange tilfælde henvender borgerne sig flere gange til myndighederne og beder om at sagen bliver fremskyndet, uden at det hjælper. Derfor føler de borgere der henvender sig til ombudsmanden, sig ofte meget frustrerede og hjælpeløse.

Det gjaldt også et ægtepar som tilbage i november 2005 havde klaget til Skov- og Naturstyrelsen over at kommunen havde givet tilladelse til kvægproduktion på en naboejendom. Da sagen trak ud, bad ægteparret flere gange om at sagen blev fremskyndet. Da det ikke hjalp, klagede de til ombudsmanden. Det viste sig at sagen havde ligget 13 måneder hos Skov- og Naturstyrelsen uden at blive behandlet. Så var sagen overgået til Miljøklagenævnet hvor den havde ligget yderligere 1 år og 9 måneder. Først i maj 2009 traf Miljøklagenævnet afgørelse. Selv om der var undskyldende omstændigheder, udtalte ombudsmanden alvorlig kritik af sagsbehandlingen.

I særlige tilfælde kan det få alvorlige konsekvenser at en sag trækker ud. Højesteret behandlede i 2004 en sag om en mand som havde måttet vente i mange år på at en kommune behandlede hans ansøgning om byggetilladelse til en vindmølle. Manden fik en psykisk lidelse – et kronisk belastningssyndrom – på grund af den lange sagsbehandlingstid. Kommunen skulle dog ikke betale ham erstatning fordi den ikke havde kunnet forudse at sagen ville få så alvorlige følger (Ugeskrift for Retsvæsen, 2005, s. 523).

HVOR LANG TID MÅ DER GÅ?

Det følger af reglerne om god forvaltningsskik at myndighederne skal behandle sagerne så hurtigt som muligt og inden for rimelig tid. Og hvis en sag trækker ud, skal borgeren have besked om hvorfor, og hvornår den forventes at blive færdig. Hvis myndigheden får en rykker fra borgeren, bør den normalt svare borgeren straks hvis der var rimelig grund til at sende rykkeren. I svaret bør myndigheden oplyse hvorfor sagen ikke er færdig, og hvornår den kan forventes at være færdig.

Reglerne om god forvaltningsskik er udviklet i ombudsmandens praksis gennem en lang årrække. Ombudsmandens udtalelser om god forvaltningsskik er blevet fulgt op af Justitsministeriet som har gengivet reglerne i en vejledning om forvaltningsloven.

Herudover findes der rundt om i lovgivningen spredte regler om hvor lang tid en myndighed må bruge på bestemte opgaver. Men lovgivningen har ingen almindelige regler om sagsbehandlingstid.

I sociale sager gælder der dog en almindelig regel om at kommunen skal behandle spørgsmål om hjælp så hurtigt som muligt. Desuden skal kommunen på de enkelte sagsområder fastsætte frister for hvor lang tid der må gå fra modtagelsen af en ansøgning, til afgørelsen skal være truffet. Fristerne skal offentliggøres. Hvis fristen ikke kan overholdes i en konkret sag, skal ansøgeren skriftligt have besked om hvornår ansøgeren kan forvente en afgørelse. Disse regler fremgår af den sociale retssikkerhedslov.

Når ombudsmanden skal bedømme konkrete sager, ser vi naturligvis på hvor lang den samlede sagsbehandlingstid har været. Men vi ser også på om sagen efter sin karakter kræver en afgørelse på et bestemt tidspunkt: Hvis en forælder f.eks. i god tid søger om samvær med sine børn i juledagene, bør statsforvaltningen naturligvis tage stilling til sagen før juledagene. Noget andet vi ser på,

er omfanget af de undersøgelser myndigheden skal foretage, den sædvanlige sagsbehandlingstid og de løbende ekspeditioner i sagen. Vi undersøger også om myndigheden undervejs har givet borgeren tilstrækkelig information om hvad der sker i sagen.

Selv om en sag har været længe undervejs, kan det godt tænkes at myndigheden ikke får kritik. F.eks. undlod ombudsmanden i en sag fra 2005 at kritisere et amt som havde været flere år om at behandle en sag om miljøgodkendelse af et dambrug. Det viste sig at amtet havde brugt en stor del af tiden på at vente på dels at få nødvendige oplysninger fra ejeren af dambruget, dels at kommunen og Miljøstyrelsen traf nødvendige afgørelser.

Projektet om sagsbehandlingstid blev indledt i 2007 og afsluttet i 2009. Desværre får vi stadig lige så mange klager over for lang sagsbehandlingstid som lige efter kommunalreformen. I 2007 kom der 759 klager, og i 2009 fik vi 765 klager. Vi vil derfor stadig have fokus på udviklingen i myndighedernes sagsbehandlingstid.

Karsten Loiborg
Kontorchef, 5. kontor

IT-LØSNINGER SKAL LEVE OP TIL DE FORVALTNINGSRETTLIGE KRAV

Ombudsmanden har i de senere år behandlet en del sager hvor it har spillet en central rolle, og hvor vi desværre har måttet konstatere at it-løsninger ikke har levet op til de forvaltningsretlige krav. Hovedbudskabet er at disse krav gælder uanset hvordan en forvaltningsmyndighed rent administrationsteknisk løser en opgave. De almindelige regler som myndigheden skal overholde, gælder således stadig når computer afløser papir.

En anden væsentlig pointe er at det er den enkelte myndigheds ansvar at dens løsninger lever op til de forvaltningsretlige krav – og myndigheden har dette ansvar selvom den har valgt en standardløsning som viser sig at være utilstrækkelig. Dette gælder også selvom leverandører af it-løsninger slet ikke udbyder en løsning som kan opfylde kravene.

De sager som ombudsmanden har haft, illustrerer givetvis kun nogle af de problemer som digitaliseringen kan medføre.

AUTENTISKE KOPIER

En folkepensionist i Gentofte mente at kommunen havde brugt et forkert beregningsgrundlag for pensionen. Myndighederne mente imidlertid at folkepensionisten havde udvist passivitet ved først at henvende sig i foråret efter det pågældende pensionsår. Han måtte derfor bære risikoen for fejlen. Pensionsmeddelelserne kunne dog ikke rekonstrueres. Ombudsmanden mente derfor at risikoen for bevisusikkerheden i sagen måtte hvile på det offentlige. Det må generelt, udtalte ombudsmanden, være et ubetinget krav at en myndighed enten har en kopi i sagen af dokumenter som myndigheden har produceret, eller

sikkert og hurtigt vil kunne lave en fuldstændig nøjagtig udskrift (svarende til en kopi) af dokumentet. Myndighedens valg af et elektronisk i stedet for et papirbaseret medium berettiger heller ikke en kassation af et dokument på et tidligere tidspunkt end hvis det havde foreligget i papirform (*FOB 1997, s. 198*).

I en senere sag (*FOB 2003, s. 686*) kunne Københavns Kommune ikke genskabe afkrævningsbreve som var sendt i sager om inddrivelse af ægtefællebidrag. Ombudsmanden udtalte at kommunen ikke måtte fravælge løbende at få udskrevet kopi af afkrævningsbrevene. Brevene kan i øvrigt først kasseres når der ikke længere er et retligt eller administrativt behov for dem, dvs. når det er sikkert at krav ikke kan rejses som følge af sagen er forældet, eller på grund af skyldnerens død.

Kravet om bevaring af en autentisk kopi gælder også i tilfælde hvor en myndighed kommunikerer rent digitalt. EU-direktorat havde i en e-mail svaret på en orlovsansøgning fra en ansat. Ombudsmanden udtalte at direktoratet burde have gemt e-mailen – enten i form af en udskrift eller i elektronisk form (*FOB 2001, s. 290*).

DOKUMENTER DER SENDES ELEKTRONISK

I to tilfælde havde Ankestyrelsen sendt afgørelser som almindelige Word-filer med en datokode. Det førte dels til at afgørelserne ændrede datering hver gang dokumenterne blev åbnet, dels til at dokumenternes indhold uden videre kunne ændres efter at være blevet åbnet. Ombudsmanden mente at afgørelser der sendes elektronisk, skal være i et filformat der hindrer utilsigtede og vanskeliggør utilsigtede ændringer efter afsendelsen (*j.nr. 2009-1196-009; optaget i FOB 2009 som sag nr. 4-7*). Et dokument kan som alternativ til Word-format f.eks. sendes som en pdf-fil eller i et anerkendt billedformat, eksempelvis som en tiff-fil. Det forhindrer at dokumentet automatisk ændres ved hver ny åbning, ligesom det forhindrer at der i øvrigt utilsigtet foretages ændringer i dokumentet. Det vil nok ikke altid vil være tilstrækkeligt at sende dokumenter elektronisk som pdf-filer eller billedfiler. Omvendt er det muligt at dokumenter i nogle tilfælde vil kunne sendes med en mindre grad af sikkerhed. Disse situationer tog ombudsmanden dog ikke stilling til i sagen. Derimod udtalte ombudsmanden sig om den situation hvor borgeren på grund af eksempelvis et synshandicap har svært ved at tilegne sig indholdet af en afgørelse som sendes i et tilstrækkeligt sikkert format. Borgeren i den konkrete sag havde ingen sådanne vanskeligheder, men er det tilfældet, vil myndigheden *også* skulle sende borgeren afgørelsen i et format som borgeren kan tilegne sig.

SØGEMULIGHEDER OG REGISTRERINGER I IT-SYSTEMER

Administrative it-systemer skal indrettes så det er muligt at finde relevante sager ud fra indholdsmæssige kriterier. I forbindelse med et egen drift-projekt om politiets bødesager var det ikke muligt ved hjælp af politiets it-system at finde de sagstyper som ombudsmanden ønskede at undersøge (*FOB 2004, s. 569, særligt s. 571 f og s. 622 f*). I en senere sag kritiserede ombudsmanden at Københavns Universitet i dets edb-journalsystem kun kunne søge efter sager ved angivelse af cpr-nummer. Universitetet kunne således ikke søge efter sager om et bestemt emne eller en konkret bestemmelse i SU-lovgivningen. Myndighederne skal overholde det forvaltningsretlige lighedsprincip, og det kan de kun hvis de kan finde tidligere relevante sager og i øvrigt har et tilstrækkeligt sikkert overblik over deres egen praksis (*FOB 2006, s. 360*).

I øvrigt skal registreringerne i myndighedernes it-systemer være klare og tilstrækkelige. I en ombudsmandssag fra 2007 skabte det uklarhed at Ankestyrelsen i et felt i det elektroniske sags- og dokumenthåndteringssystem som har betegnelsen "Brevdato", registrerede *brevmodtagelsesdatoen* for indgående breve. Dernæst var systemet utilstrækkeligt fordi der ikke skete registrering af de indgående breves *datering*. Det er nødvendigt at registrere hvornår et brev er indgået, fordi en borger (både efter forvaltningslovens § 10, stk. 1, nr. 2, og offentlighedslovens § 5, stk. 1, nr. 2) har krav på at få aktindsigt i en dokumentoversigt. Meningen med dette er *dels* at give borgerne oplysning om sagens behandling, *dels* at give borgerne mulighed for at kontrollere om de har fået aktindsigt i samtlige de dokumenter de mener at have krav på aktindsigt i. Da borgeren jo ikke kan vide hvornår myndigheden har modtaget et brev, er det nødvendigt (også) at registrere brevetts datering for at man kan identificere det.

UNDERSKRIFT, DATERING, AFSENDELSE AF BREVE

I forskellige relationer er det af afgørende betydning at der er sikker dokumentation for hvornår myndighederne har sendt breve. Dette gælder bl.a. i relation til beregningen af frister, herunder klagefrister. Ved beregning af klagefrister må man kunne gå ud fra at myndighedernes afgørelser afsendes den dag de er dateret.

Vi har undersøgt Arbejdsskadestyrelsens system og arbejdsgange i forbindelse med datering og afsendelse af breve. Systemet er indrettet sådan at de fleste udgående breve dateres automatisk og kuverteres maskinelt. En ikke ubetydelig del af de udgående breve håndteres dog fortsat manuelt, og ombudsmanden

pegede på en række fejlmuligheder som kan have betydning for beregning af klagefristen. Blandt andet skal styrelsen have rutiner som sikrer at manuelt håndterede breve der ikke sendes den dag som systemet har dateret brevet, bliver udskrevet igen med en ny dato som svarer til den faktiske afsendelsesdato (*FOB 2007, s. 399*).

De mange breve fra Arbejdsskadestyrelsen som udskrives og kuverteres maskinelt, sendes dernæst til modtageren med Post Danmark. Disse breve underskrives ikke i hånden. En senere sag (*FOB 2008, s. 79*) drejede sig bl.a. om underskrift af styrelsens breve. Underskrift behøver ikke at ske i hånden, men kan godt ske ved at en faksimileunderskrift (en gengivelse af den fysiske underskrift) indsættes elektronisk i brevet. Til gengæld kræves det at alle breve i afgørelsessager underskrives. Der er flere grunde til dette krav. Der skal kunne placeres et tjenstligt ansvar, man skal kunne se at afgørelsen er truffet af en kompetent medarbejder, og at der er tale om et færdigt dokument og ikke et udkast. Underskriften modvirker forfalskning, og modtageren af brevet skal have mulighed for at vurdere om underskriveren er inhabil. Ombudsmanden havde kun lejlighed til at tage udtrykkeligt stilling til hvad der gælder for breve som bliver sendt i papirform. De samme hensyn og krav findes i relation til breve som for eksempel sendes per e-mail – men hvordan en rent digital løsning mere præcist kan udformes så den opfylder alle de juridiske krav, må en kommende sag vise.

BREDERE PROBLEMFELTER

Ombudsmanden har mulighed for af egen drift at lave systematiske undersøgelser af et større antal sager på et bestemt område – de såkaldte egen drift-projekter. Disse projekter har typisk drejet sig om administrative områder hvor myndighederne træffer mange afgørelser som har betydning for borgerne, og fokus i ombudsmandens undersøgelser har især været på gennemgående fejl og generelle problemer ("systemfejl"). På to områder som i høj grad administreres ved hjælp af nogle store it-systemer, har ombudsmanden gennemført egen drift-projekter. De handlede om henholdsvis 90 værnepligtssager (*FOB 2003, s. 735*) og 75 bødesager (afdragsvis betaling, henstand og eftergivelse) (*FOB 2004, s. 569*).

Egen drift-projektet om værnepligtssagerne viste at det centrale it-system var en del af forklaringen på at myndighederne i nogle tilfælde generelt tilsidesatte grundlæggende forvaltningsretlige regler. Ombudsmanden kunne konstatere at myndighederne havde tilsidesat vejledningspligten, notatpligten og pligten efter persondataloven til at underrette den registrerede. I visse tilfælde havde myndighederne også tilsidesat pligten til at oplyse sagen, begrundelsespligten

og pligten til at give fyldestgørende klagevejledning. F.eks. skyldtes de mangelfulde begrundelser at de standardbreve (formularer) som fandtes i it-systemet, ikke indeholdt en fyldestgørende begrundelse.

I egen drift-projektet om bødesagerne var der problemer på 3 planer. *For det første* kunne ombudsmanden *konstatere* at politiet havde tilsidesat nogle grundlæggende forvaltningsretlige regler. Det drejede sig om notatpligten, persondatalovens bestemmelser om underretning, forvaltningslovens bestemmelser om begrundelse (i et relativt mindre antal tilfælde) og klagevejledning, reglerne om bevaring af dokumenter og autentiske brevkopier samt kravet om underskrift.

Problemerne på de to sidste planer skyldtes især et samspil mellem bestemte forhold: De fleste ansøgninger om afdragsvis betaling, henstand eller eftergivelse af bøder blev indgivet mundtligt (ved personlig eller telefonisk henvendelse til et politikontor), og notater eller anden dokumentation vedrørende ansøgningen og oplysningen af sagen var i bedste fald sparsom.

For det andet var det således – på baggrund af det materiale som fandtes i de undersøgte sager – ikke muligt at *dokumentere* at nogle (andre) grundlæggende forvaltningsretlige regler var overholdt. Det var reglerne om partsrepræsentation, partshøring, sagsoplysning og begrundelse (i hovedparten af tilfældene). Eksempelvis kan man ikke vide om en afgørelse overhovedet skal begrundes, når man ikke kan se om afgørelsen fuldt ud imødekommer en ansøgning eller ej.

For det tredje var det sidst, men ikke mindst umuligt at *efterprøve* om de forvaltningsretlige krav til hjemmel havde været overholdt i de undersøgte sager. De dårligt dokumenterede sager gjorde det således ikke muligt at se hvad der havde været hjemlen til de enkelte afgørelser, og hvilke kriterier der var lagt vægt på, om praksis var konsistent, eller der kunne være tale om usaglig forskelsbehandling osv.

ET NYT INDDRIVELSESSYSTEM I STØBESKEEN

Vi blev i 2005 opmærksom på at det i forbindelse med samlingen af restanceinddrivelsen hos en central inddrivelsesmyndighed var tanken at lave et nyt, fælles it-baseret inddrivelsessystem. Ombudsmanden skrev derfor til Skatteministeriet og gjorde opmærksom på at han ved flere forskellige lejligheder havde konstateret at der i forbindelse med masseadministration som sker ved hjælp af it-systemer, sker tilsidesættelse af grundlæggende forvaltningsretlige krav.

Skatteministeriet oplyste i et foreløbigt svar på ombudsmandens henvendelse at arbejdet med det nye fælles restancesystem (som senere blev døbt EFI – Et fælles Inddrivelsessystem) endnu ikke var nået så langt; systemudviklingsprojektet befandt sig i den indledende analysefase, og en kravspecifikation var endnu ikke færdig. Efter at ombudsmanden havde bedt ministeriet om en status i sagen, sendte ministeriet i februar 2008 en statusredegørelse fra Skat om EFI-projektet. Redegørelsen og ministeriets supplerende svar viste bl.a. at myndighederne er udtrykkeligt opmærksom på en lang række af de forvaltningsretlige krav, men at det endnu ikke er muligt at give en detaljeret beskrivelse af hvordan hvert enkelt forvaltningsretligt krav realiseres teknisk.

I forbindelse med digitaliseringen af forvaltningen har der været en tendens til at lægge hovedvægten på administrativ effektivitet og rationalisering. Som sagerne viser, kan man derfor risikere at glemme de forvaltningsretlige krav som især skal tilgodese borgernes retssikkerhed. Det gælder især ved udviklingen af store, centrale administrative systemer. Alt taler for at det er mindre vanskeligt og omkostningskrævende at tage højde for de forvaltningsretlige krav i forbindelse med planlægningen af et it-system end efterfølgende at skulle modificere systemet.

På ombudsmandens hjemmeside (www.ombudsmanden.dk) er der under punktet ”Publikationer” et notat om forvaltningsretlige krav til det offentliges it-løsninger. Notatet bliver løbende ajourført således at nye sager kommer med. I notatet er der i forbindelse med omtalen af de enkelte sager et link til en mere detaljeret gengivelse af sagen.

Lisbeth Adserballe
Kontorchef, Almen Afdeling

MEROFFENTLIGHED SOM PLIGT

Offentlighedsloven tager i udgangspunktet kun stilling til om myndighederne er *forpligtet* til at give aktindsigt, det vil sige hvilke oplysninger en borger *skal* have aktindsigt i.

Men offentlighedsloven er også en såkaldt minimumslov. Det betyder at myndighederne *kan* udlevere oplysninger selv om de ikke *skal*, så længe tavshedspligt ikke står i vejen. Dette såkaldte meroffentlighedsprincip spiller en væsentlig rolle i mange af aktindsigtssagerne hos ombudsmanden.

Princippet om meroffentlighed, der er fastsat i offentlighedsloven § 4, stk. 1, nr. 2, bygger på hensynet til størst mulig åbenhed i forvaltningen. Særligt i forhold til journalister er princippet om størst mulig åbenhed af essentiel betydning fordi journalister kan siges at repræsentere store grupper borgere.

Myndighederne har pligt til at overveje om der kan gives meroffentlighed hvis en borger beder om aktindsigt, også selv om borgeren ikke selv nævner ordet meroffentlighed. Denne forpligtelse er central og ofte et tema i ombudsmandens behandling af sager om aktindsigt. Sagen er nemlig at hvis oplysninger ikke er fortrolige og der ikke i øvrigt er andre vigtige grunde der taler for afslag, så bør myndigheden i almindelighed give aktindsigt. Eller sagt på en anden måde: Hvis myndigheden ikke har en god grund til at afslå aktindsigt, bør myndigheden give aktindsigt. Det følger af Justitsministeriets vejledning til offentlighedsloven og er slået fast i flere tidligere udtalelser fra ombudsmanden.

FORSVARSMINISTERIET BURDE GIVE LISTER TIL JOURNALIST

Ombudsmanden modtager ca. 250 klager om året som drejer sig om afslag på aktindsigt. Heraf er ca. 50 klager fra journalister over afslag på aktindsigt efter offentlighedsloven. Vi besluttede med virkning fra 1. januar 2005 at udskille

disse ”medieaktindsigtssager” og behandle dem i en særlig sektion i Almen Afdeling. Det gjorde vi primært for at prioritere sagerne og nedbringe sagsbehandlingstiden, men også for at sagerne kunne blive behandlet i en sektion med særlig ekspertise og erfaring inden for dette felt.

Når ombudsmanden behandler sager om aktindsigt, efterprøver vi altid om myndigheden i det hele taget har overvejet meroffentlighed. Det er langt fra altid tilfældet. Hvis ikke det er sket, vil det normalt føre til en kritik fra ombudsmanden og en henstilling om at genoptage sagen og overveje meroffentlighed.

Har en myndighed derimod overvejet meroffentlighed, kan ombudsmanden bl.a. kontrollere om de hensyn myndigheden har lagt vægt på, er lovlige, ligesom ombudsmanden også ser på om myndigheden i afvejningen både har inddraget hensyn der taler for, og hensyn der taler imod aktindsigt. Det illustrerer en sag der er afsluttet i 2009:

En journalist havde bedt Forsvarsministeriet om aktindsigt i materiale om køb af nye jagerfly. Materialet var journaliseret på to samlesager. Journalisten fik indsigt i nogle dokumenter, og samtidig fik han en dokumentoversigt fra de to samlesager, men kun over de dokumenter han havde søgt om indsigt i. Nu ønskede journalisten at se listerne over alt materialet i de to samlesager. Det afslog Forsvarsministeriet imidlertid.

Ombudsmanden kunne ikke kritisere at Forsvarsministeriet ikke havde givet journalisten aktindsigt i mere af journalerne. Ombudsmanden var imidlertid enig med journalisten i at den måde som ministeriet havde indrettet sit journalsystem på, gjorde det vanskeligt for journalisten at kontrollere om han havde fået alle de dokumenter som lå inden for de emner han havde bedt om aktindsigt i. Ombudsmanden mente at dette hensyn til journalisters mulighed for kontrol sammenholdt med indretningen af journalsystemet talte i retning af at der burde gives meraktindsigt i den fulde udgave af journallisterne for de to samlesager. Ombudsmanden henstillede derfor til ministeriet at genoptage sagen.

Ministeriet genoptog sagen og afslog igen meroffentlighed i journallisterne. Ministeriet begrundede afslaget med at indsigt i de samlede journallister ville give journalisten kendskab til sager som han ikke i forvejen var bekendt med.

Journalisten klagede igen til ombudsmanden som udtalte at Forsvarsministeriet ikke med rette kunne afslå aktindsigt i journallisterne alene af hensyn til at journalisten – og eventuelt andre – kunne få kendskab til nye sager i ministeriet. Da ministeriets afslag ikke var begrundet i andre forhold,

henstillede ombudsmanden til ministeriet at genoptage sagen og træffe en ny afgørelse. Ministeriet fulgte henstillingen og gav aktindsigt i listerne med undtagelse af enkelte oplysninger.

Spørgsmålet om der skal gives meroffentlighed, er en skønsmæssig beslutning. Offentlighedsloven giver ingen direkte vejledning om hvordan beslutningen skal træffes, bortset fra at myndighederne ikke må bryde deres tavshedspligt. Afgørelser om meroffentlighed må derfor træffes i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige krav der stilles til skønsmæssige beslutninger. Det gælder spørgsmålet om hvilke hensyn der kan og skal indgå i beslutningen, og hvilken vægt disse hensyn skal have i forhold til hinanden.

EN ORDENTLIG BEGRUNDELSE

Et andet vigtigt tema i vores sager om meraktindsigt er begrundelsen for et afslag. I begrundelsen for et afslag på aktindsigt skal myndigheden ifølge forvaltningsloven blandt andet gøre rede for de hovedhensyn som myndigheden har lagt vægt på.

I en sag som blev afsluttet i 2009, gav Justitsministeriet en journalist delvis afslag på aktindsigt i en sag om et lovforslag om aktindsigt i ministres kalendere. Justitsministeriet henviste til offentlighedslovens § 10, nr. 2, om at brevveksling mellem ministerier om lovgivning er undtaget fra aktindsigt. Ministeriet gav også afslag på meroffentlighed. Ministeriet lagde i den forbindelse vægt på de samme hensyn som ligger bag offentlighedslovens § 10, nr. 2, nemlig hensynet til den politiske beslutningsproces.

Ombudsmanden udtalte at i de tilfælde hvor oplysninger er undergivet tavshedspligt, vil det efter hans opfattelse være mest hensigtsmæssigt at begrunde et afslag på meraktindsigt med at dokumenterne udelukkende indeholder fortrolige oplysninger, og at tavshedspligten dermed er til hinder for at give meraktindsigt.

I de tilfælde hvor en myndighed ikke er direkte afskåret fra at give meraktindsigt på grund af tavshedspligt, bør den afveje hensyn der taler for og imod. Og de hovedhensyn skal man kunne læse ud af det skriftlige afslag på meraktindsigt, jf. forvaltningslovens § 24.

Da det ikke fremgik af ministeriets begrundelse om tavshedspligt spillede en rolle, og da de hovedhensyn som ministeriet havde lagt vægt på, i øvrigt ikke fremgik, kritiserede ombudsmanden ministeriets begrundelse. Ministeriet genoptog sagen og gav en uddybende begrundelse.

I den konkrete sag havde ombudsmanden ikke grund til at tro at ministeriet ikke havde inddraget alle relevante kriterier. Sagen illustrerer dog at pligten til at give en begrundelse ikke kun er et rent formelt spørgsmål. Pligten til at give en god begrundelse kan ofte føre til større grundighed i de forudgående undersøgelser og overvejelser og bidrager på den måde til at sikre at grundlaget for afgørelsen er sagligt og fyldestgørende.

I november 2009 afleverede Offentlighedskommissionen et forslag til hvordan offentlighedsloven kan fornys. Kommissionen foreslår at pligten til at overveje meroffentlighed skal fremgå direkte af loven (og ikke blot af Justitsministeriets vejledning). De nævnte problemstillinger vil derfor forblive aktuelle hvis en ny offentlighedslov vedtages i overensstemmelse med kommissionens forslag, og ombudsmanden vil stadig modtage klager over afslag på meroffentlighed.

Det vil altså fortsat i mange tilfælde kunne betale sig at behandle en anmodning om aktindsigt med indgangsvinklen: "Hvad behøver vi overhovedet at undtage?" Eller med andre ord: I stedet for at lave en ressourcekrævende gennemgang af hvad der eventuelt kan undtages efter lovens undtagelsesbestemmelser, og bagefter af om der kan gives meroffentlighed, kan man med det samme stille spørgsmålet om der er et reelt og sagligt behov for at undtage oplysninger fra aktindsigt. Herved vil spørgsmålet om meroffentlighed blive mindre ressourcekrævende og lettere at håndtere.

BILAG A. PERSONALEFORHOLD

Den 1. maj 2010 var der ansat følgende medarbejdere (se også Folketingets Ombudsmands organisationsplan side 20 – hvor hver medarbejder tæller som én uanset arbejdstid).

Almen afdeling

Afdelingschef Kaj Larsen
Kommittet Jon Andersen
Kommunikationskonsulent Jacob Berner Moe
Kontorfuldmægtig Lisbeth Nielsen

Egen drift-projekter og indsats mod tortur

Kontorchef Erik Dorph Sørensen
Spezialkonsulent Elizabeth Bøggild Nielsen
Fuldmægtig Rikke Ilona Ipsen
Overassistent Lone Gundersen

Personale, økonomi, medieaktindsigt og buffer

Kontorchef Lisbeth Adserballe
Fuldmægtig Hanne Marie Motzfeldt
Fuldmægtig Kresten Gaub
Kontorfuldmægtig Lene Lunde Johansen
Overassistent Jannie Svendsen
Overassistent Marianne Jensen
Stud.jur. André Dybdal Pape
Stud.jur. Maja Bak-Hansen

Internationale projekter, beretning og sprog

Kontorchef Jens Olsen
Referent Karin Larsen

Administration, service og udvikling

It- og servicechef Christian Ørslykke Møller
It-driftsmedarbejder Seyit Ahmet Özkan
Personalekonsulent Lisbeth Kongshaug
Informationskonsulent Karen Nedergaard
Overassistent Birgit Kehlet-Hansen
Serviceleder Jeanette Schultz
Driftsmedarbejder Bjarne Lenander
Driftsmedarbejder Niels Clemmensen
Husbetjent Annitta Lundahl
Husbetjent Dorthe Sønderskov Rasmussen
Husbetjent Emad Farman Mahdi
Husbetjent Kirsten Morell
Husbetjent Suphaporn Nielsen
Kontorleder Lisbet Pedersen
Overassistent Harriet Lindegaard Hansen
Overassistent Lone Steffensen
Overassistent Merete Gerting Hansen
Overassistent Olga Bardenshtein
Overassistent Sten Nygaard

Under afdelingen hører navnlig følgende arbejdsopgaver:

- den årlige beretning
- internationalt arbejde
- generelle forvaltningsretlige spørgsmål
- egen drift-projekter
- visse konkrete sager, herunder medieaktindsigt
- embedets personalemæssige, økonomiske og interne forhold
- den sekretærmæssige betjening af ombudsmanden og direktøren

1. kontor

Kontorchef Kirsten Talevski
Fuldmægtig Camilla Schroll
Fuldmægtig Janne Lundin Vadmand
Fuldmægtig Kirsten Brøndal
Fuldmægtig Lykke Leth Nielsen
Overassistent Dorte Buttenschøn
Stud.jur. Allan Christensen
Stud.jur. Anne Djurhuus

Kontoret behandler især sager om:

- selskabslovgivning
- fødevarer
- fiskeri
- landbrug
- patientklager
- lægemidler
- sundhedsvæsenet
- procesbevillinger
- udenrigsforhold
- kommunikation
- kirker
- kultur
- udlændingesager
- registre mv.
- indfødsret
- arbejdsløshedsdagpenge mv.
- efterløn

2. kontor

Kontorchef Bente Mundt
 Fuldmægtig Christina Ladefoged
 Fuldmægtig Hanne Nørgård
 Fuldmægtig Klavs Kinnerup Hede
 Fuldmægtig Stine Marum
 Overassistent Eva Jørgensen
 Stud.jur. Stine Graaskov Jensen

Kontoret behandler især sager om:

- beskæftigelseslovgivningen
- kontanthjælp mv.
- sociale pensioner
- sygedagpenge
- lov om social service bortset fra hjælpeforanstaltninger over for børn og unge, sociale institutioner og biler til handicappede

3. kontor (inspektionsafdelingen)

Inspektionschef Lennart Frandsen
 Chefkonsulent Pernille Helsted
 Fuldmægtig Christoffer Bruus
 Fuldmægtig Karen Vibeke Andersen
 Fuldmægtig Mai Vestergaard
 Fuldmægtig Peter Kersting
 Fuldmægtig Tina Andersen
 Overassistent Hanne Hartung
 Overassistent Jeanette Hansen
 Stud.jur. Andreas Reitzel
 Stud.jur. Isabel Carlander

Afdelingen leder embedets inspektionsvirksomhed der især omfatter inspektioner af:

- fængsler
- arresthuse
- sikrede institutioner
- pensioner
- detentioner
- politiets venterum
- psykiatriske afdelinger
- sociale og socialpsykiatriske bosteder
- ligebehandling af mennesker med handicap
- døgninstitutioner for børn og unge

Afdelingen behandler især sager om:

- patientklager (psykiatri)
- psykiatriske afdelinger
- fængselsforhold
- forsvaret
- straffesager og politi
- domstolene
- advokater
- private retsforhold
- justitsforhold i øvrigt
- ligebehandling af mennesker med handicap

4. kontor

Kontorchef Morten Engberg
 Specialkonsulent Ulla Frederiksen
 Fuldmægtig Dennis Sørensen
 Fuldmægtig Jytte Kruuse-Jensen
 Fuldmægtig Rikke Koefoed Nielsen
 Fuldmægtig Sofie Hedegaard Larsen
 Overassistent Gurli Søndergaard
 Stud.jur. Anne Malmgren-Hansen
 Stud.jur. Asma Sahebzadeh

Kontoret behandler især sager om:

- kommunalretlige spørgsmål
- miljø- og planlovgivningen
- naturbeskyttelse
- byggeri og boliger
- budget og økonomi
- valg, personregistrering mv.
- personalesager
- biler til handicappede
- trafik- og vejområdet
- adoption
- bidragsager

5. kontor

Kontorchef Karsten Loiborg
 Ekstern konsulent, professor, dr.jur. Jan Pedersen
 Specialkonsulent Vibeke Lundmark
 Fuldmægtig Jørgen Hejstvig-Larsen
 Fuldmægtig Lise Puggaard
 Fuldmægtig Marjanne Kalsbeek
 Fuldmægtig Mette Ravn Jacobsen
 Overassistent Eva Lykke Sveistrup
 Stud.jur. Sine Marie Mohr
 Stud.jur. Tina Rasmussen

Kontoret behandler især sager om:

- boligstøtte
- arbejdsskader
- foranstaltninger over for børn og unge
- skatte- og afgiftssager
- tilbagebetaling af sociale ydelser
- voldsoffererstatning
- uddannelse og uddannelsesstøtte
- forskning
- børnetilskud og børnefamilieydelse
- sociale institutioner, bortset fra inspektionsrelevante sager
- familieretlige sager, bortset fra sager om bidrag og adoption
- arveret/fonde

Adressen er:

Folketingets Ombudsmand
 Gammeltorv 22, 1457 København K
 Telefon: 33 13 25 12, telefax: 33 13 07 17
 E-mail: post@ombudsmanden.dk
 Institutionens hjemmeside findes på adressen:
www.ombudsmanden.dk

BILAG B. STATISTIK

I dette bilag findes en uddybende redegørelse for de centrale tal i forbindelse med embedets sagsbehandling. Redegørelsen for de afsluttede sager vedrører sager der er afsluttet i 2009 – uanset hvornår sagerne blev oprettet.

I de tidligere beretninger blev de statistiske oplysninger struktureret og præsenteret på en anden måde. I år har vi samlet tekstoplysninger, tabeller og figurer, men i øvrigt bibeholdt omfang, form og formuleringer sådan at læseren kan genfinde de samme oplysninger som tidligere. Vi arbejder dog på i de følgende år at kunne præsentere en anden, og forhåbentligt mere klar, udgave af den statistiske redegørelse.

Bilaget indledes med et kort overblik (*side 65 til side 85*) over antallet og resultatet af de behandlede sager i 2009 fordelt på de enkelte ministerier (sådan som de var inddelt ved beretningsårets udgang) og på kommuner og regioner. Disse oplysninger kunne læseren tidligere finde i kapitel 3 ("*Sager af almindelig interesse*") under de indledende afsnit til hvert ministerområde.

Herefter følger et tekstafsnit (*side 86 til side 93*) med forskellige forklaringer til belysning af hvilke sager ombudsmandsembedet har haft i 2009, og endelig afsluttes bilaget med tabeller og figurer (*side 94 til side 111*). Tekstafsnittet, tabeller og figurer var tidligere offentliggjort i beretningens Kapitel I, afsnit C, D og E.

1. BESKÆFTIGELSESMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 200 sager inden for Beskæftigelsesministeriets sagsområde. 144 af disse sager blev afvist.

De resterende 56 sager blev realitetsbehandlet: 52 sager handlede om afgørelser, 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 1 sag handlede om sagsbehandlingstid og 2 sager handlede om generelle spørgsmål. I alt 7 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 94, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	4	1	0	1
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	0	1
I alt	6	1	0	2

2 sager fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 1-2: Aktindsigt i lovsag. Ekstrahering af oplysninger om udenlandsk ret

Sag nr. 1-4: Aktindsigt i journaliste i Arbejdstilsynet

Arbejdsdirektoratet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Arbejdsskadestyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	0	1
I alt	2	1	0	1

Beskæftigelsesankenævn

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	45	0	0	1
I alt	45	0	0	1

1 sag fra Beskæftigelsesankenævnets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:
Sag nr. 1-3: Partshøring ved standsning af sygedagpenge

Driftsregioner

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	1	0	0
I alt	1	1	0	0

1 sag fra driftsregionernes sagsområde er udtaget til offentliggørelse:
Sag nr. 1-1: AF-regions anmodning om udskiftning af ansat hos en privat aktør. Partshøring

Lønmodtagernes Garantifond

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

2. FINANSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 6 sager inden for Finansministeriets sagsområde. 3 af disse sager blev afvist.

De resterende 3 sager blev realitetsbehandlet: Alle 3 sager handlede om afgørelser. 1 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 94, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Personalestyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	1
I alt	2	0	0	1

3. FORSVARSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 32 sager inden for Forsvarsministeriets sagsområde. 27 af disse sager blev afvist.

De resterende 5 sager blev realitetsbehandlet: 1 sag handlede om afgørelser, 2 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 1 sag handlede om sagsbehandlingstid og 1 sag handlede om faktisk forvaltningsvirksomhed. 4 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager der alle vedrørte Forsvarsministeriets departement. I tabel 1, s. 95, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	0	0	1
Sagsbehandlingstid	1	1	0	0
Faktisk forvaltningsvirksomhed	1	1	0	0
I alt	5	2	0	2

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 3-1: Journallister. Meroffentlighed. Identifikation

4. INDENRIGS- OG SOCIALMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 563 sager inden for Indenrigs- og Socialministeriets sagsområde. 406 af disse sager blev afvist.

De resterende 157 sager blev realitetsbehandlet: 133 sager handlede om afgørelser, 20 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 1 sag handlede om generelle spørgsmål og 3 sager handlede om sagsbehandlingstid. I alt 31 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 95, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	5	0	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	0	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	1	0
I alt	8	0	1	1

Departementets tilsyn med kommuner, regioner og statsforvaltninger				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Ankestyrelsen				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	47	2	0	2
Sagsbehandlingsspørgsmål	10	9	0	1
Sagsbehandlingstid	1	1	0	0
I alt	58	12	0	3

3 sager fra Ankestyrelsens sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 4-1: Ankestyrelsens begrænsning af klagetema i arbejdsskadesag

Sag nr. 4-3: Ret til aktindsigt i lægekonsulents navn, også mens sagen verserer

Sag nr. 4-7: Afgørelse meddelt i en vedhæftet Word-fil

Ankestyrelsen (Beskæftigelsesudvalget)

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	8	0	0	0
I alt	8	0	0	0

Ligebehandlingsnævnet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	0
I alt	2	0	0	0

Sociale nævn

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	44	0	1	2
Sagsbehandlingsspørgsmål	3	3	0	0
I alt	47	3	1	2

1 sag fra de sociale nævns sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 4-5: Skøn under regel i sag om personligt tillæg efter pensionsloven

Statsforvaltninger

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	15	0	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	4	2	0	1
I alt	19	2	0	2

2 sager fra statsforvaltningernes sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 4-2: Klage i byggesag afvist

Sag nr. 4-6: Socialt nævn skulle realitetsbehandle klage over manglende partshøring i inddrivelsessag

Statsforvaltningernes tilsyn med kommunerne og regionerne

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	11	1	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
Sagsbehandlingstid	2	0	0	1
I alt	14	2	0	2

1 sag fra statsforvaltningernes tilsyn med kommunerne og regionernes sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 4-4: Valg til huslejenævn og beboerklagenævn. Officialprincippet. Notatpligt

5. JUSTITSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 692 sager inden for Justitsministeriets sagsområde. 504 af disse sager blev afvist.

De resterende 188 sager blev realitetsbehandlet: de 114 sager handlede om afgørelser, 22 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 18 sager handlede om generelle spørgsmål, 18 sager handlede om faktisk forvaltningsvirksomhed og 16 sager handlede om sagsbehandlingstid. I alt 46 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 96, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	10	0	0	2
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	1	0	0
Sagsbehandlingstid	3	2	0	0
Generelle spørgsmål	2	1	1	0
I alt	17	4	1	2

2 sager fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 5-1: Videregivelse af oplysninger fra Centralregisteret for Motorkøretøjer. Undersøgelingsprincippet. Lighed. Saglighed

Sag nr. 5-3: Afvejning af hensyn og udformning af begrundelse ved afslag på meraktindsigt

Arresthuse				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
Sagsbehandlingstid	2	2	0	0
Generelle spørgsmål	3	0	0	3
Faktisk forvaltningsvirksomhed	10	0	1	0
I alt	16	3	1	3

Civilstyrelsen				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	0
I alt	3	0	0	0

Datatilsynet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	0	0
I alt	4	0	0	0

1 sag fra Datatilsynets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 5-2: Aktindsigt i fortegnelser over bivirkninger af et Lægemiddel. Meroffentlighed. Anonymisering

Direktoratet for Kriminalforsorgen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	51	1	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	9	7	0	0
Sagsbehandlingstid	6	5	0	0
Generelle spørgsmål	2	0	0	1
I alt	68	13	0	1

1 sag fra Direktoratet for Kriminalforsorgens sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 5-4: Langtidsindsattes mulighed for uledsaget udgang og dermed overførsel til åbent fængsel. Direktoratet for Kriminalforsorgens fortolkning og praksis

Erstatningsnævnet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	4	0	0	0

Familiestyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	26	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	1	0	0
Sagsbehandlingstid	2	0	0	0
I alt	30	1	0	0

Kriminalforsorgspensioner

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Generelle spørgsmål	1	0	0	1
I alt	1	0	0	1

Politidirektører

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	3	2	0	0
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
Generelle spørgsmål	6	1	0	4
Faktisk forvaltningsvirksomhed	3	1	0	0
I alt	13	4	0	4

Retslægerådet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	1	0
I alt	1	0	1	0

Rigsadvokaten

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	0
Sagsbehandlingstid	2	1	0	0
I alt	4	1	0	0

Rigspolitichefen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	4	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	1	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	1	0
I alt	7	1	1	0

Statsadvokater

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	11	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
I alt	12	1	0	0

Statsfængsler

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
Generelle spørgsmål	2	0	0	2
Faktisk forvaltningsvirksomhed	5	1	0	2
I alt	8	1	0	2

6. KIRKEMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 29 sager inden for Kirkeministeriets sagsområde. 19 af disse sager blev afvist.

De resterende 10 sager blev realitetsbehandlet. 9 sager handlede om afgørelser og 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål. I alt 1 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over de *realitetsbehandlede* sager der alle vedrørte Kirkeministeriets departement. I tabel 1, s. 97, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	9	1	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	10	1	0	0

7. KLIMA- OG ENERGIMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 6 sager inden for Klima- og Energiministeriets sagsområde. 5 af disse sager blev afvist.

1 sag blev realitetsbehandlet. Denne sag handlede om afgørelser og gav anledning til kritik og henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 97, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Energiklagenævnet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	1
I alt	1	0	0	1

1 sag fra Energiklagenævnets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 7-1: Anmeldelse af prisstigning til Energitilsynet. Bevisvurdering

8. KULTURMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 30 sager inden for Kulturministeriets sagsområde. 24 af disse sager blev afvist.

De resterende 6 sager blev realitetsbehandlet: de 5 sager handlede om afgørelser, og 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål. I alt 2 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 97, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
I alt	3	1	0	0

Danmarks Radio				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	1	0
I alt	3	0	1	0

1 sag fra Danmarks Radios sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 8-1: Afskedigelse fra Danmarks Radio på grund af alder

9. MILJØMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 100 sager inden for Miljøministeriets sagsområde. 68 af disse sager blev afvist.

De resterende 32 sager blev realitetsbehandlet: 27 sager handlede om afgørelser, 2 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål og 3 sager handlede om sagsbehandlingstid. I alt 7 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 97, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	1
I alt	2	0	0	1

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 9-1: *Indsiget i Danmarks Højdemodel. Ophavsret. Miljøoplysningsloven*

Miljøcenter

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Miljøklagenævnet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
Sagsbehandlingstid	2	1	0	1
I alt	3	1	0	1

Miljøstyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	1	0	0
I alt	2	1	0	0

1 sag fra Miljøstyrelsens sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 9-3: *Dispensation til ændret pantsats*

Naturklagenævnet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	21	1	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	1	0	0
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
I alt	24	2	0	1

2 sager fra Naturklagenævnets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 9-2: *Naturklagenævnets identifikation af hvilken sag henvendelser fra nævnet vedrører. Klagegebyr*

Sag nr. 9-4: *Afslag på aktindsigt i internt notat efter lov om aktindsigt i miljøoplysninger*

10. MINISTERIET FOR FLYGTNINGE, INDVANDRERE OG INTEGRATIONS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 246 sager inden for Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations sagsområde. 201 af disse sager blev afvist.

De resterende 45 sager blev realitetsbehandlet: de 38 sager handlede om afgørelser, 2 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, og 5 sager handlede om sagsbehandlingstid. I alt 5 af sagerne gav anledning til kritik.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 98, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	37	1	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	2	0	0	0
Sagsbehandlingstid	4	2	0	0
I alt	43	3	0	0

Sekretariatet for Arbejdsgruppen vedrørende administrativ udvisning				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	1	0	0
I alt	1	1	0	0

Udlændingesservice				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingstid	1	1	0	0
I alt	1	1	0	0

11. MINISTERIET FOR FØDEVARER, LANDBRUG OG FISKERIS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 34 sager inden for Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris sagsområde. 31 af disse sager blev afvist.

De resterende 3 sager blev realitetsbehandlet: de 2 sager handlede om afgørelser, og 1 sag handlede om generelle spørgsmål. I alt 1 sag gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager der alle vedrørte departementet. I tabel 1, s. 98, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	1
Generelle spørgsmål	1	0	0	0
I alt	3	0	0	1

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 11-1: Afslag på anmodning om fuldstændigt udtræk af data fra Det Centrale HusdybrugsRegister. Brug af søgerobot

12. MINISTERIET FOR SUNDHED OG FOREBYGGELSE SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 122 sager inden for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses sagsområde. 89 af disse sager blev afvist.

De resterende 33 sager blev realitetsbehandlet: de 27 sager handlede om afgørelser, 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 3 sager handlede om sagsbehandlingstid og 2 sager handlede om generelle spørgsmål. I alt 7 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 98, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	1	0	1
Generelle spørgsmål	1	0	0	0
I alt	4	1	0	1

Sundhedsvæsenets Patientklagenævn				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	24	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	1	0
Sagsbehandlingstid	3	3	0	0
Generelle spørgsmål	1	0	1	0
I alt	29	3	2	0

2 sager fra Sundhedsvæsenets Patientklagenævns sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 12-1: Patientklagenævnets pligt til at vejlede om konsekvenserne af en afgørelse truffet af nævnet

Sag nr. 12-2: 5½ års samlet sagsbehandlingstid hos Sundhedsvæsenets Patientklagenævn. Lødheden af Patientklagenævnets mange beklagelser og løfter

13. MINISTERIET FOR VIDENSKAB, TEKNOLOGI OG UDVIKLINGS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 58 sager inden for Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings sagsområde. 50 af disse sager blev afvist.

De resterende 8 sager blev realitetsbehandlet: 6 sager handlede om afgørelser, og 2 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål. I alt 2 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 99, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
I alt	2	1	0	0

Universiteter og højere læreanstalter

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Universitets- og Bygningsstyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	5	1	0	0
I alt	5	1	0	0

14. SKATTEMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 191 sager inden for Skatteministeriets sagsområde. 176 af disse sager blev afvist.

De resterende 15 sager blev realitetsbehandlet: de 12 sager handlede om afgørelser, og 3 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål. I alt 3 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 99, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	1
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
I alt	3	1	0	1

Landsskatteretten

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	10	1	0	0
I alt	10	1	0	0

1 sag fra Landsskatterettens sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 14-1: Bindende skattesvar om planlagt disposition.
Officialprincippet. Landsskatterettens reaktionsmuligheder

SKAT Hovedcentret

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

SKAT Skattecenter

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

15. STATSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 15 sager inden for Statsministeriets sagsområde. 11 af disse sager blev afvist.

De resterende 4 sager blev realitetsbehandlet: 2 sager handlede om afgørelser, 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, og 1 sag handlede om sagsbehandlingstid. I alt 2 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over de *realitetsbehandlede* sager der alle vedrørte Statsministeriets departement. I tabel 1, s. 99, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	1	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	1	0	0
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
I alt	4	2	0	0

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 15-1: *Hemmeligholdelse af sag om statsministerens eventuelle topjob i EU eller NATO*

16. TRANSPORTMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 35 sager inden for Transport- og Energiministeriets sagsområde. 26 af disse sager blev afvist.

De resterende 9 sager blev realitetsbehandlet: de 8 sager handlede om afgørelser, og 1 sag handlede om sagsbehandlingstid. Ingen af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 100, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	0
I alt	2	0	0	0

DSB

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Kommissarier vedrørende statens ekspropriationer

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Kystdirektoratet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Trafikstyrelsen

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Vejdirektoratet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	0
I alt	3	0	0	0

17. UDENRIGSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 14 sager inden for Udenrigsministeriets sagsområde. 11 af disse sager blev afvist.

De resterende 3 sager blev realitetsbehandlet: de 3 sager handlede alle om afgørelser. I alt 2 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over de *realitetsbehandlede* sager på ministeriets område. I tabel 1, s. 100, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	1
I alt	2	0	0	1

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 17-1: Afslag på aktindsigt i identifikationsoplysninger i dokumenter

Industrialiseringsfonden for udviklingslandene

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	1
I alt	1	0	0	1

1 sag fra Industrialiseringsfonden for udviklingslandenes sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 17-2: Aktindsigt. Identifikation. Meroffentlighed. Vejledning om mulighed for indsigt efter retsplejelovens regler

18. UNDERVISNINGSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 49 sager inden for Undervisningsministeriets sagsområde. 35 af disse sager blev afvist.

De resterende 14 sager blev realitetsbehandlet: de 13 sager handlede om afgørelser og 1 sag handlede om generelle spørgsmål. 2 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over *realitetsbehandlede* sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 100, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	1
Generelle spørgsmål	1	0	0	0
I alt	4	0	0	1

Ankenævnet for Uddannelsesstøtten

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	4	1	0	0
I alt	4	1	0	0

Gymnasium

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

Klagenævnet for vidtgående specialundervisning

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	4	0	0	0
I alt	4	0	0	0

1 sag fra Klagenævnet for vidtgående specialundervisnings sagsområde er udtaget til offentliggørelse:
Sag nr. 18-1: Henvielse af autistisk barn til specialskole frem for enkeltintegrering i friskole

Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	1	0	0	0
I alt	1	0	0	0

19. ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIETS SAGSOMRÅDE

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 56 sager inden for Økonomi- og Erhvervsministeriets sagsområde. 51 af disse sager blev afvist.

De resterende 5 sager blev realitetsbehandlet: 4 sager handlede om afgørelser, og 1 sag handlede om sagsbehandlingsspørgsmål. I alt 1 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over realitetsbehandlede sager fordelt på ministerområdets myndigheder. I tabel 1, s. 101, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om ministeriet.

Departementet				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	1	0	0
I alt	2	1	0	0

1 sag fra departementets sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 19-1: Aktindsigt i ministers kalender

Erhvervs- og Byggestyrelsen				
	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	2	0	0	0
Sagsbehandlingsspørgsmål	1	0	0	0
I alt	3	0	0	0

20. KOMMUNALE OG REGIONALE MYNDIGHEDER

Der er i perioden 1. januar 2009 til 31. december 2009 afsluttet 1.451 sager i relation til kommunale og regionale myndigheder. 1.278 af disse sager blev afvist.

De resterende 173 sager blev realitetsbehandlet: de 71 sager handlede om afgørelser, 29 sager handlede om sagsbehandlingsspørgsmål, 47 sager handlede om sagsbehandlingstid, 5 sager handlede om faktisk forvaltningsvirksomhed, 20 sager handlede om generelle spørgsmål, og 1 sag blev registreret under diverse. I alt 65 af sagerne gav anledning til kritik og/eller henstilling.

Nedenfor følger en oversigt over realitetsbehandlede sager fordelt på kommuner, regioner, tidligere amtskommuner, kommunale fællesskaber og særlige kommunale enheder. I tabel 1, s. 101, kan man finde de samlede statistiske oplysninger om de kommunale og regionale myndigheder.

Kommuner

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	68	2	0	16
Sagsbehandlingsspørgsmål	29	14	0	1
Sagsbehandlingstid	46	19	0	2
Faktisk forvaltningsvirksomhed	5	0	0	0
Generelle spørgsmål	18	7	0	2
Diverse	1	0	0	0
I alt	167	42	0	21

8 sager fra kommunernes sagsområde er udtaget til offentliggørelse:

Sag nr. 20-1: Irettesættelse for brug af arbejdspladsens e-mail-adresse i forbindelse med ytring fremsat på egne vegne

Sag nr. 20-2: Vejledning om svarfrist og sms-service ved ansøgning om dagtilbud

Sag nr. 20-3: Folkeskoles inddragelse af elevs mobiltelefon ud over skoletiden

Sag nr. 20-4: Partshøring og meddelelse af afgørelser i 8 sager om kontanthjælp

Sag nr. 20-5: Aktindsigt i borgmesters kalender

Sag nr. 20-6: Afskedigelse og blacklisting på grund af tidligere sigtelse som politiet havde opgivet med henvisning til bevisets stilling

Sag nr. 20-7: Støttepædagogs omtale af et barn i et offentligt forum. Tavshedspligt

Sag nr. 20-8: Kommunens sagsbehandlingstid i en sag om boligsikring

Regioner

	Realitetssager	Kritik	Henstilling	Kritik og henstilling
Afgørelser	3	0	0	0
Sagsbehandlingstid	1	0	0	0
Generelle spørgsmål	2	0	0	2
I alt	6	0	0	2

GENERELT OM EGEN DRIFT-SAGER, EGEN DRIFT-PROJEKTER OG INSPEKTIONER

Egen drift-sager

Ombudsmanden har efter ombudsmandslovens § 17, stk. 1, mulighed for af egen drift at undersøge sager.

Nogle af de konkrete sager der er rejst af egen drift, har drejet sig om at ombudsmanden på baggrund af bl.a. avisartikler eller artikler i faglige tidsskrifter har anmodet om at få oplysninger fra en myndighed om resultatet af en undersøgelse eller lignende som myndigheden ifølge artiklen skulle have iværksat. Hvis det materiale vi herefter har modtaget fra myndigheden, ikke har givet os grundlag for at foretage os mere, er sagen blevet henlagt.

Nogle få sager har udelukkende bestået i undersøgelser af f.eks. lovgrundlaget for en myndigheds praksis, og i andre konkrete sager har ombudsmanden – uden at fremsætte en endelig udtalelse – bedt myndighederne om at underrette os om hvad der videre er sket i sagen.

I nogle konkrete egen drift-sager har ombudsmanden foretaget en egentlig ombudsmandsundersøgelse og fremsat en udtalelse, herunder udtalt kritik og/eller afgivet henstilling.

Efter aftale med Direktoratet for Kriminalforsorgen behandler ombudsmanden endvidere alle sager der er indberettet efter direktoratets cirkulære om indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen vedrørende indsatte der under indsættelse i kriminalforsorgens institutioner afgår ved døden eller udsætter sig selv for livsfare. Ombudsmanden behandler også efter aftale med Justitsministeriet alle sager om indberetning af dødsfald og alvorligere selvmordsforsøg i politiets detentioner og venterum der er indberettet efter henholdsvis Rigspolitechefens kundgørelse om anbringelse af berusede personer i politiets detentioner og Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 10. januar 2005.

I 2009 blev der afsluttet 44 af den slags sager.

Tabel 4 (side 106 ff) indeholder en emnemæssig opdeling af afsluttede konkrete sager rejst af egen drift, dvs. sager rejst efter ombudsmandslovens § 17, stk. 1.

Egen drift-projekter

Ombudsmanden kan efter ombudsmandslovens § 17, stk. 2, på eget initiativ gennemføre generelle undersøgelser af myndigheders behandling af sager. En sådan undersøgelse foregår normalt ved at ombudsmanden beder en myndighed om at udlåne et antal af de sager myndigheden har behandlet, med henblik på en systematisk gennemgang heraf. Formålet med undersøgelsen er at afdække

eventuelle gennemgående fejl i myndighedens afgørelse i sagerne, sagsbehandlingen (systemfejl) eller enkeltstående fejl.

Et egen drift-projekt er altså en samlet undersøgelse af en gruppe sager. Sagerne udvælges principielt tilfældigt – der fastsættes dog bestemte kriterier for udvælgelsen – og undersøgelsen af sagerne sker derfor ikke nødvendigvis på baggrund af klager eller andre konkrete forhold der indikerer at der er et behov for en sådan undersøgelse af netop disse sager.

Den afsluttende rapport offentliggøres på Folketingets Ombudsmands hjemmeside (www.ombudsmanden.dk) og tages med i beretningen.

Inspektioner

Ombudsmanden kan efter ombudsmandslovens § 18 foretage inspektioner af offentlige institutioner og andre forvaltningsenheder.

På den vedhæftede cd-rom findes en nærmere redegørelse for embedets inspektionsvirksomhed. Der er endvidere gengivet rapporter om inspektioner der er foretaget den 20. august 2007 af Arresthuset i Odense, den 22. november 2007 af Retspsykiatrisk Center Glostrup, den 12. marts 2008 af Bo og Naboskab Sydjylland, den 25. september 2008 af Skole- Behandlingshjemmet Undløse og den 1. oktober 2009 af Statens Museum for Kunst (handicaptilgængelighed). Desuden findes der supplerende oplysninger om tidligere inspektioner.

Alle inspektionsrapporter offentliggøres løbende på Folketingets Ombudsmands hjemmeside (www.ombudsmanden.dk).

NYE SAGER

I kalenderåret 2009 var det samlede antal nye sager 4.379. Det tilsvarende tal for kalenderåret 2008 var 4.229.

Til sammenligning har udviklingen i den årlige sagstilgang de seneste 10 år været følgende:

2000	3.498
2001	3.689
2002	3.725
2003	4.298
2004	4.093
2005	4.266
2006	4.110
2007	3.976
2008	4.229
2009	4.379

4.156 af de i alt 4.379 nye sager i 2009 blev oprettet på baggrund af klager.

130 sager blev oprettet som følge af ombudsmandens mulighed for (jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1) af egen drift at undersøge sager.

21 af de i alt 4.379 nye sager var inspektionssager.

Størstedelen af de oprettede inspektionssager angik institutioner under politiet og kriminalforsorgen (detentioner, venterum, arresthuse og fængsler) og psykiatriske afdelinger. Der blev også foretaget inspektioner af andre forvaltningsenheder, f.eks. døgninstitutioner for børn og unge og Statens Museum for Kunst og Nationalmuseet – de to sidstnævnte steder med henblik på handicaptilgængelighed.

Folketingets Ombudsmand foretager inspektioner i henhold til FN's valgfri protokol til konventionen om tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (OPCAT – Optional Protocol to the Convention Against Torture), såkaldte OPCAT-inspektioner. 12 af de nye sager i 2009 blev oprettet i forbindelse med OPCAT-arbejdet.

60 af de i alt 4.379 nye sager indgår i det egen drift-projekt om en undersøgelse af sager fra Ankenævnet for Uddannelsesstøtten der er nævnt nedenfor.

DOKUMENTER

Der blev i kalenderåret 2009 registreret 23.499 dokumenter (breve til og fra embedet mv.) som havde tilknytning til konkrete sager – det vil sige klagesager, inspektionssager og konkrete sager rejst af egen drift. Dokumenterne vedrørte både sager som blev oprettet i 2009, og sager oprettet i tidligere år. Det tilsvarende tal for kalenderåret 2008 var 22.564 dokumenter. Medregnes dokumenterne i embedets generelle sager og internationale sager og i embedets budget- og personalesager og andre sekretariatssager, blev der i 2009 registreret i alt 24.781 dokumenter. Det tilsvarende tal for kalenderåret 2008 var 24.728 dokumenter.

OPRETTEDE OG AFSLUTTEDE EGEN DRIFT-PROJEKTER

Der blev i 2009 iværksat et egen drift-projekt der omfattede 60 sager fra Ankenævnet for Uddannelsesstøtten. Projektet var ikke afsluttet ved årets udgang.

Der blev ikke afsluttet egen drift-projekter i 2009.

AFSLUTTEDE SAGER

Der blev afsluttet i alt 4.415 sager i perioden 1. januar – 31. december 2009. 771 (17,5 %) af de afsluttede sager blev realitetsbehandlet. 190 (24,6 %) af de realitetsbehandlede sager gav anledning til kritik, henstilling eller begge dele i forhold til den pågældende myndighed. Hovedemnet i 59 (31,1 %) af de sager som gav anledning til kritik, henstilling mv., var afgørelser. Sagsbehandlingstid var hovedemnet i yderligere 42 (22,1 %) af disse sager, mens de resterende sager hovedsagelig drejede sig om sagsbehandlingsspørgsmål mv. Figur 2 og 3 på side 109 og 110 viser de realitetsbehandlede sagers fordeling med hensyn til hovedemner.

En del af de realitetsbehandlede sager undergives en såkaldt afkortet realitetsbehandling. Denne behandlingsmåde anvendes som regel hvor ombudsmanden efter sin gennemgang af oplysningerne i sagen vurderer at der ikke er udsigt til at en fuld realitetsbehandling af sagen vil medføre at ombudsmanden kan kritisere myndigheden, eller at borgeren på anden vis kan hjælpes med sagen. Sagerne afsluttes derfor normalt uden at der indhentes en udtalelse fra myndigheden (ombudsmandslovens § 16, stk. 2). Klagen undersøges og behandles i øvrigt på samme måde som de fuldt realitetsbehandlede sager. I 2009 blev 341 (44,2 %) af de realitetsbehandlede sager afsluttet efter en afkortet behandling i overensstemmelse med det ovenfor anførte.

Det sker at en myndighed genoptager behandlingen af en sag som følge af at ombudsmanden har bedt om en udtalelse om sagen. Sagen behandles i disse tilfælde på ny hos myndigheden, og med henvisning til at sagen således ikke kan siges at være færdigbehandlet hos myndigheden, indstiller ombudsmanden som altovervejende hovedregel sin behandling af sagen.

I 2009 blev i alt 36 sager afsluttet på dette grundlag. Som nævnt afsluttes sagerne uden at ombudsmanden foretager en endelig realitetsbehandling af dem, og sagerne indgår derfor i antallet af afviste sager, jf. nedenfor.

I alt blev 3.644 (82,5 %) af de afsluttede sager afvist uden at der blev foretaget en realitetsbehandling af sagen. I tabel 3 og figur 6 er redegjort nærmere for hvor mange sager der blev afvist i 2009, og af hvilke grunde. Heraf fremgår det bl.a. at 1.748 (48,0 %) af de afviste sager blev afvist på grund af at borgeren fortsat havde mulighed for at klage over forholdet inden for det administrative klagesystem. Ombudsmanden kan ikke gå ind i en sag før borgeren har udnyttet alle administrative klagemuligheder (ombudsmandslovens § 14). Ombudsmanden måtte derfor i disse tilfælde henvise borgeren til at gøre brug af sine muligheder for at klage videre i det administrative system. Ombudsmanden gjorde dog samtidig borgeren opmærksom på muligheden for at klage til ombudsmanden når de nævnte klagemuligheder var udnyttet, og der var truffet

endelig afgørelse i sagen. For disse 1.748 afviste sagers vedkommende har borgeren altså som altovervejende hovedregel mulighed for på et senere tidspunkt at vende tilbage til ombudsmanden med en ny klage over forholdene i sagen.

I den forbindelse bemærkes at 1.310 (35,9 %) af de sager der blev afvist (uanset afvisningsgrund) i 2009, blev oversendt til rette forvaltningsmyndighed i forbindelse med afslutningen af sagen.

I andre sager valgte ombudsmanden ikke at oversende sagen, men gav i stedet klageren vejledning om hvorledes den pågældende kunne forholde sig. Ombudsmanden videresendte således ikke alle de foreløbigt afviste sager der er nævnt ovenfor.

I nogle tilfælde blev der i samme sag oversendt til flere myndigheder. I alt blev der i 2009 oversendt klager til rette forvaltningsmyndighed i 1.327 tilfælde.

SAGER OVERDRAGET TIL SÆTTEOMBUDSMANDEN. - FUNKTIONEN SOM SÆTTEOMBUDSMAND FOR LAGTINGETS OMBUDSMAND OG LANDSTINGETS OMBUDSMAND

I én klagesag indkommet i 2009 erklærede ombudsmanden sig inhabil. Folketingets Retsudvalg overdrog til landsdommer Hans Würtzen at behandle denne sag.

Færøernes Lagting har i 2009 overdraget ombudsmanden 2 sager som sætteombudsmand for Lagtingets Ombudsmand. Ombudsmanden fik ikke overdraget sager som sætteombudsmand for Landstingets Ombudsmand i 2009.

OMBUDSMANDENS SAGSRESTANCE

Pr. 1. juni 2010 var 166 konkrete enkeltsager der var oprettet før den 1. januar 2010, ikke afsluttet.

133 af de uafsluttede konkrete enkeltsager var oprettet i 2009, og 33 var oprettet i tidligere år. Nogle af de uafsluttede enkeltsager afventede at vedkommende myndighed eller klager skulle komme med en udtalelse inden sagen kunne afsluttes, eller afventede i øvrigt klageren eller en myndighed.

Uafsluttede sager oprettet før den 1. januar 2010: 166

Sager der afventede myndigheder eller klagere: 57

Sager der afventede ombudsmanden: 109

OMBUDSMANDENS SAGSBEHANDLINGSTID

Normalt sendes der til klagere – også i sager som senere afvises – et første svar fra ombudsmanden inden for 10 kalenderdage efter modtagelsen af klagen.

39,4 % af de afviste klagesager blev afsluttet inden der var gået 10 kalenderdage efter modtagelsen af klagen.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i sager (uanset sagstype) som blev afvist, var i øvrigt 36,1 dage.

Den gennemsnitlige behandlingstid var 5,4 måneder (163,6 dage) for realitetsbehandlede sager afsluttet i 2009. I direktørens redegørelse på side 17 er der flere oplysninger om ombudsmandens sagsbehandlingstid, herunder om ombudsmandens tilstræbte mål for sagsbehandlingstiden i klagesager.

Pr. 1. juni 2010 var der, som nævnt ovenfor, 166 konkrete sager som ikke var afsluttet 5 måneder efter at de var oprettet. Heraf afventede 109 ombudsmanden.

TABELLER OG FIGURER

En detaljeret talmæssig gennemgang af de sager som blev afsluttet i beretningsåret 2009, fremgår af tabel 1-4 nedenfor. I afsnittet er endvidere medtaget 6 figurer som giver et overblik over bl.a. de afsluttede sagers fordeling med hensyn til hovedemne, forvaltningstype mv.

Der er i det følgende knyttet enkelte kommentarer til nedenstående tabeller og figurer.

1. Fordelingen af afsluttede sager (Tabel 1)

Tabel 1 viser den nærmere fordeling på myndigheder af de afsluttede sager og resultaterne af ombudsmandens behandling heraf.

I tilfælde hvor en sag berører mere end én myndighed, er sagen i tabel 1 opført under den myndighed den navnlig angår (hovedmyndigheden).

Hovedmyndigheden er altså i denne forbindelse ikke nødvendigvis den øverste administrative instans, selv om det ofte vil være tilfældet.

Den statistiske registrering af de afsluttede sager i 2009 er foretaget i umiddelbar forlængelse af afslutningen af den enkelte sag. I tabel 1 figurerer de afsluttede sager derfor under det ministerium som sagen hørte under ifølge ressortfordelingen på afslutningstidspunktet.

Hvis en myndighed har ændret betegnelse i løbet af år 2009, vil afsluttede sager vedrørende denne myndighed dog normalt figurere under den myndighedsbetegnelse der var gældende ved årets udgang. Tabellen er ligeledes inddelt overordnet ud fra de ministerier der bestod ved årets udgang. Endvidere er realitetsbehandlede sager vedrørende senere nedlagte myndigheder som hovedregel søgt placeret under de myndigheder som ved årets udgang havde kompetencen i sagen. Sager vedrørende kommunale myndigheder der blev nedlagt som følge af kommunalreformen pr. 1. januar 2007, er dog fortsat placeret under disse myndigheder, jf. nedenfor.

2. Kommunale og regionale sager (Tabel 2)

Tabel 2 indeholder en oversigt over alle kommunale og regionale sager afsluttet i perioden 1. januar – 31. december 2009 fordelt på myndighedstype (kommunal eller regional), forvaltningstype og resultatet af ombudsmandens behandling af sagen. Kategorien ”kommuner” omfatter også de tidligere primærkommuner fra før gennemførelsen af kommunalreformen pr. 1. januar 2007. Ligeledes er sager vedrørende de tidligere amter fortsat placeret under disse.

Registrering af sagerne efter forvaltningstype er sket ud fra den enkelte sags hovedemne.

Der er tale om en funktionel og ikke en organisatorisk opdeling. Kommuner og regioner har en ret udstrakt frihed til selv at organisere deres forvaltning. Det afgørende for rubriceringen af en sag i ombudsmandens beretning har således ikke været hvilken forvaltning der er angivet på myndighedens brev-papir, men hvad sagens indhold har været.

Tabel 2 indeholder endvidere en redegørelse for resultatet af ombudsmandens behandling af sagerne.

3. Afviste sager (Tabel 3)

Tabel 3 indeholder oplysning om afviste sager i 2009. Af tabel 3 fremgår også fordelingen af kommunale og regionale sager (dvs. sager med en kommunal eller regional myndighed som hovedmyndighed) på de forskellige afvisningsgrunde.

4. Egen drift-sager (Tabel 4)

Tabel 4 indeholder en emnemæssig redegørelse for 190 afsluttede konkrete sager rejst af egen drift, dvs. sager rejst efter ombudsmandslovens § 17, stk. 1. Tabellen indeholder endvidere en redegørelse for resultatet af ombudsmandens behandling af sagerne.

Konkrete egen drift-sager er kun medregnet under de realitetsbehandlede sager hvis der er gennemført en egentlig ombudsmandsundersøgelse.

Konkrete sager som er rejst af egen drift, og hvori der ikke er gennemført en egentlig ombudsmandsundersøgelse, og hvor der ikke blev angivet en anden afvisningsgrund, er i øvrigt opført som en særlig gruppe (11) under de ikke-realitetsbehandlede sager der er opgjort i tabel 3.

5. Figur 1-6

Figur 1 giver en grafisk oversigt over hovedemnet i de realitetsbehandlede sager, dvs. hvilke typer af spørgsmål ombudsmandens undersøgelse især har drejet sig om. Tilsvarende giver figur 2 et overblik over hovedemnet i de realitetsbehandlede sager som har ført til kritik og henstilling mv. Figuren viser således hvad ombudsmandens reaktion i sagen især har været rettet imod. Figur 3 giver et overblik over hovedemnet i de afviste sager. Figuren viser blandt andet at 44,3 % af de afviste sager hovedsageligt vedrørte afgørelser.

Figur 4 viser fordelingen efter emne (journalplanens arkivkoder) af de afsluttede sager; f.eks. viser figuren hvilken forholdsmæssig andel af sagerne der vedrørte eksempelvis social- og arbejdsmarkedsretlige spørgsmål eller spørgsmål vedrørende justitsforhold mv. (omfatter bl.a. fængselsforhold, straffesager og politi samt procesbevillinger). Figur 5 viser fordelingen af sager afvist i 2009, fordelt på de enkelte afvisningsgrunde; denne figur svarer til oversigten i tabel 3. I figur 6 er samtlige kommunale og regionale sager fordelt på forvaltnings-type; denne figur svarer til tabel 2.F.

Tabel 1

Alle sager (uanset oprettelsestidspunkt) afsluttet i perioden 1. januar – 31. december 2009, fordelt på hovedmyndighed og resultatet af ombudsmandens behandling af sagen

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
A. Statslige myndigheder				
1. Beskæftigelsesministeriet				
Departementet	18	12	3	3
Arbejdsdirektoratet	9	8	1	0
Arbejdsmarkedets Feriefond	2	2	0	0
Arbejdsmarkedets Tillægspension	2	2	0	0
Arbejdsmarkedsstyrelsen	1	1	0	0
Arbejdsrådgivningsnævnet	1	1	0	0
Arbejdsskadestyrelsen	16	14	0	2
Arbejdstilsynet	4	4	0	0
Beskæftigelsesankenævn, total	119	74	44	1
– Hovedstaden	47	27	19	1
– Midtjylland	24	13	11	0
– Nordjylland	8	5	3	0
– Sjælland	18	13	5	0
– Syddanmark	22	16	6	0
Driftsregion	1	0	0	1
Jobcentre ¹	3	3	0	0
Lønmodtagernes Garantifond	1	0	1	0
Pensionsstyrelsen ²	23	23	0	0
I alt	200	144	49	7

2. Finansministeriet

Departementet	2	1	1	0
Personalestyrelsen	3	1	1	1
Økonomistyrelsen	1	1	0	0
I alt	6	3	2	1

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
3. Forsvarsministeriet				
Departementet	15	10	1	4
Forsvarets Personeltjeneste	13	13	0	0
Forsvarskommandoen	2	2	0	0
Hjemmeværnet	1	1	0	0
Hærens Operative Kommando	1	1	0	0
I alt	32	27	1	4
4. Indenrigs- og Socialministeriet				
Departementet	39	31	6	2
Departementets tilsyn med kommuner, regioner og statsforvaltninger	2	1	1	0
Ankestyrelsen	147	89	43	15
Ankestyrelsen (Beskæftigelsesudvalget) ³	29	21	8	0
Fordelingsnævnet	1	1	0	0
Ligebehandlingsnævnet	2	0	2	0
Psykolognævnet	7	7	0	0
Sociale nævn	146	99	41	6
Statsforvaltninger, i alt	141	122	15	4
– Hovedstaden	51	41	9	1
– Midtjylland	10	7	2	1
– Nordjylland	17	15	2	0
– Sjælland	37	34	1	2
– Syddanmark	23	22	1	0
– Uspecificeret	3	3	0	0
Statsforvaltningers tilsyn med kommuner og regioner, i alt	49	35	10	4
– Hovedstaden	20	12	5	3
– Midtjylland	2	2	0	0
– Nordjylland	4	2	2	0
– Sjælland	16	15	1	0
– Syddanmark	7	4	2	1
I alt	563	406	126	31

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
5. Justitsministeriet				
Departementet	56	39	10	7
Adoptionsnævnet	2	2	0	0
Civilstyrelsen	24	21	3	0
Datatilsynet	11	7	4	0
Direktoratet for Kriminalforsorgen	144	76	54	14
Arresthuse	51	35	9	7
Statsfængsler	100	92	5	3
Domstolsstyrelsen	2	2	0	0
Erstatningsnævnet	6	2	4	0
Familiestyrelsen	92	62	29	1
Kriminalforsorgsafdelinger	1	1	0	0
Kriminalforsorgspensioner	2	1	0	1
Politidirektører, i alt	121	108	5	8
– Fyn	6	6	0	0
– Færøerne	10	3	1	6
– Grønland	3	1	1	1
– København	23	20	2	1
– Københavns Vestegn	4	4	0	0
– Midt- og Vestjylland	9	9	0	0
– Midt- og Vestsjælland	7	7	0	0
– Nordjylland	4	4	0	0
– Nordsjælland	11	11	0	0
– Syd- og Sønderjylland	9	9	0	0
– Sydsjælland og Lolland-Falster	9	9	0	0
– Sydøstjylland	8	7	1	0
– Østjylland	9	9	0	0
– Uspecificeret	9	9	0	0
Retslægerådet	3	2	0	1
Rigsadvokaten	11	7	3	1
Rigspolitchefen	27	20	5	2
Statsadvokater, i alt	39	27	11	1
– Fyn, Syd- og Sønderjylland	7	7	0	0
– København og Bornholm	3	2	1	0
– Midt-, Vest- og Sydsjælland samt Lolland-Falster	3	3	0	0
– Midt-, Vest- og Sydøstjylland	10	6	4	0
– Nord- og Østjylland	11	7	3	1
– Nordsjælland og Københavns Vestegn	4	1	3	0
– Uspecificeret	1	1	0	0
I alt	692	504	142	46

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
6. Kirkeministeriet				
Departementet	25	15	9	1
Biskopper	2	2	0	0
Stiftsøvrighed	2	2	0	0
I alt	29	19	9	1
7. Klima- og Energiministeriet				
Departementet	2	2	0	0
Energiklagenævnet	3	2	0	1
Energistyrelsen	1	1	0	0
I alt	6	5	0	1
8. Kulturministeriet				
Departementet	10	7	2	1
Danmarks Radio	13	10	2	1
Kulturarvsstyrelsen	5	5	0	0
Statens Arkiver	1	1	0	0
TV2 regional station	1	1	0	0
I alt	30	24	4	2
9. Miljøministeriet				
Departementet	12	10	1	1
By- og Landskabsstyrelsen	3	3	0	0
Kort- og Matrikelstyrelsen	1	1	0	0
Miljøcenter	7	6	1	0
Miljøklagenævnet	9	6	1	2
Miljøstyrelsen	7	5	1	1
Naturklagenævnet	56	32	21	3
Skov- og Naturstyrelsen	4	4	0	0
Skovdistrikt	1	1	0	0
I alt	100	68	25	7

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
10. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration				
Departementet	161	118	40	3
Flygtningenævnet	7	7	0	0
Nævnet for Etnisk Ligestilling	1	1	0	0
Sekretariatet for Arbejdsgruppen vedrørende administrativ udvisning	1	0	0	1
Udlændingsservice	76	75	0	1
I alt	246	201	40	5

11. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet	13	10	2	1
FødevarerErhverv	6	6	0	0
Fiskeridirektoratet	2	2	0	0
Fødevarestyrelsen	7	7	0	0
Jordbrugskommissioner	2	2	0	0
Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager	4	4	0	0
I alt	34	31	2	1

12. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Departementet	23	19	2	2
Ankenævnet for svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion og sterilisation	1	1	0	0
Det Ethiske Råd	1	1	0	0
Embedslægeinstitution	6	6	0	0
Lægemiddelstyrelsen	4	4	0	0
Psykiatriske patientklagenævn	5	5	0	0
Sundhedsstyrelsen	13	13	0	0
Sundhedsvæsenets Patientklagenævn	69	40	24	5
I alt	122	89	26	7

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
13. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling				
Departementet	13	11	1	1
Forsknings- og Innovationsstyrelsen	1	1	0	0
Forskningsrådet for Samfund og Erhverv	1	1	0	0
IT- og Telestyrelsen	1	1	0	0
Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed	1	1	0	0
Universiteter og højere læreanstalter	25	24	1	0
Universitets- og Bygningsstyrelsen	16	11	4	1
I alt	58	50	6	2

14. Skatteministeriet

Departementet	26	23	1	2
Landskatteretten	37	27	9	1
SKAT, i alt	124	122	2	0
– Betalingscentret	2	2	0	0
– Direktionen	1	1	0	0
– Hovedcentret	22	21	1	0
– Inddrivelsescentret	12	12	0	0
– Kundecenter	1	1	0	0
– Regioner	3	3	0	0
– Retssikkerhedschefen	2	2	0	0
– Skattesamarbejde	3	3	0	0
– Øvrige skattecentre	59	58	1	0
– Uspecificeret	19	19	0	0
Vurderingsankenævn	1	1	0	0
Vurderingsmyndighed vedrørende fast ejendom	3	3	0	0
I alt	191	176	12	3

15. Statsministeriet

Departementet	15	11	2	2
I alt	15	11	2	2

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
16. Transportministeriet				
Departementet	5	3	2	0
DSB	7	6	1	0
Færdselsstyrelsen	5	5	0	0
Kommissarier ved statens ekspropriationer	1	0	1	0
Kystdirektoratet	1	0	1	0
Statens Luftfartsvæsen	1	1	0	0
Trafikstyrelsen	4	3	1	0
Vejdirektoratet	11	8	3	0
I alt	35	26	9	0

17. Udenrigsministeriet

Departementet	11	9	1	1
Danske repræsentationer i udlandet	2	2	0	0
Industrialiseringsfonden for udviklingslandene	1	0	0	1
I alt	14	11	1	2

18. Undervisningsministeriet

Departementet	17	13	3	1
Ankenævnet for Uddannelsesstøtten	6	2	3	1
Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder	1	1	0	0
Gymnasier	4	3	1	0
Institutionsstyrelsen	2	2	0	0
Klagenævnet for vidtgående specialundervisning	9	5	4	0
Professionshøjskolen UCC	1	1	0	0
Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte	9	8	1	0
I alt	49	35	12	2

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
19. Økonomi- og Erhvervsministeriet				
Departementet	16	14	1	1
Erhvervs- og Byggestyrelsen	22	19	3	0
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	4	4	0	0
Finanstilsynet	3	3	0	0
Forbrugerklagenævnet	3	3	0	0
Forbrugerombudsmanden	4	4	0	0
Konkurrencestyrelsen	2	2	0	0
Stormrådet	1	1	0	0
Søfartsstyrelsen	1	1	0	0
I alt	56	51	4	1
Statslige myndigheder i alt	2.478	1.881	472	125
B. Kommunale og regionale myndigheder⁴				
Kommuner	1.325	1.158	104	63
Regioner, i alt	116	110	4	2
– Hovedstaden	46	45	1	0
– Midtjylland	33	33	0	0
– Sjælland	22	19	1	2
– Syddanmark	12	10	2	0
– Uspecificeret	3	3	0	0
Tidligere amter	1	1	0	0
Kommunalt eller regionalt fællesskab	4	4	0	0
Særlige kommunale enheder	5	5	0	0
Kommunale og regionale myndigheder i alt	1.451	1.278	108	65
C. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence				
Metroselskabet I/S	2	1	1	0
I alt	2	1	1	0

Tabel 1: Alle afsluttede sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
D. Myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt				
Statslige myndigheder, i alt (A)	2.478	1.881	472	125
Kommunale og regionale myndigheder, i alt (B)	1.451	1.278	108	65
Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence (C)	2	1	1	0
I alt	3.931	3.160	581	190
E. Institutioner mv. uden for ombudsmandens kompetence				
1. Domstole ⁵	69	69	0	0
2. Tvistnævn ⁶	18	18	0	0
3. Andre institutioner, selskaber, virksomheder og personer uden for ombudsmandens kompetence	205	205	0	0
I alt	292	292	0	0
F. Sager som ikke har angået bestemte institutioner mv.				
	192	192	0	0
Året i alt (A-F total)	4.415	3.644	581	190

- 1) Sager vedrørende statens varetagelse af opgaver – indtil 1. august 2009 – i de kommunalt oprettede jobcentre.
- 2) Sikringsstyrelsen under Indenrigs- og Socialministeriet blev nedlagt pr. 5. oktober 2009. Styrelsens opgaver overgik til Pensionsstyrelsen under Beskæftigelsesministeriet. I tallene for Pensionsstyrelsen er indeholdt tal vedrørende Sikringsstyrelsen.
- 3) Arbejdsmarkedets Ankenævn blev den 1. august 2009 lagt sammen med Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg. Tal fra det nu nedlagte ankenævn, som hørte under Beskæftigelsesministeriet, indgår i tallene for Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg.
- 4) Sager vedrørende kommunale myndigheder der blev nedlagt som følge af kommunalreformen, er fortsat placeret under disse myndigheder. Betegnelsen kommuner dækker således både over de tidligere primærkommuner og de nuværende kommuner. Opgørelsen omfatter i øvrigt ikke kommunale tvistnævn omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3. Sager vedrørende sådanne nævn er medtaget i tabel I.E.2.
- 5) Jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 2, og lov om Domstolsstyrelsen, § 8.
- 6) Organer omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3.

Tabel 2

Alle kommunale og regionale sager⁷ (uanset oprettelsestidspunkt) afsluttet 1. januar - 31. december 2009, fordelt på myndighedstype, forvaltningstype og resultatet af ombudsmandens behandling

Tabel 2: Alle kommunale og regionale sager 2009

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager	Realitetsbehandlede sager	
			Uden kritik, henstilling mv.	Med kritik, henstilling mv.
A. Kommunale sager				
Jobcentre	104	101	0	3
Personaleforvaltning	57	37	7	13
Skole- og kulturforvaltning	57	51	3	3
Social- og psykiatrivejledning	53	37	9	7
Social- og sundhedsforvaltning	674	607	37	30
Teknik- og miljøforvaltning	294	251	39	4
Anden forvaltning	62	51	8	3
Uspecificeret	24	23	1	0
I alt	1.325	1.158	104	63
B. Regionale sager				
Personaleforvaltning	7	6	1	0
Social- og psykiatrivejledning	58	56	0	2
Sygehus- og sundhedsforvaltning	47	44	3	0
Teknik- og miljøforvaltning	3	3	0	0
Anden forvaltning	1	1	0	0
I alt	116	110	4	2
C. Sager fra de tidligere amter				
Teknik- og miljøforvaltning	1	1	0	0
I alt	1	1	0	0
D. Sager fra særlige kommunale enheder				
Social- og sundhedsforvaltning	2	2	0	0
Teknik- og miljøforvaltning	1	1	0	0
Anden forvaltning	2	2	0	0
I alt	5	5	0	0
E. Sager fra kommunale fællesskaber				
Teknik- og miljøforvaltning	3	3	0	0
Personaleforvaltning	1	1	0	0
I alt	4	4	0	0

Tabel 2: Alle afsluttede sager 2009

	Afsluttede	Relativ fordeling i procent
F. Samtlige kommunale og regionale sager fordelt på forvaltningstype		
Jobcentre	104	7,2
Personaleforvaltning	65	4,5
Skole- og kulturforvaltning	57	3,9
Social- og psykiatريفorvaltning	111	7,6
Social- og sundhedsforvaltning	676	46,6
Sygehus- og sundhedsforvaltning	47	3,2
Teknik- og miljøforvaltning	302	20,8
Anden forvaltning	65	4,5
Uspecificeret	24	1,7
I alt	1.451	100

7) Sager vedrørende kommunale myndigheder der blev nedlagt som følge af kommunalreformen, er fortsat placeret under disse myndigheder.

Tabel 3
Sager afvist i 2009

Tabel 3: Sager afvist i 2009

	Sager i alt	Heraf kommunale og regionale sager
Afvisningsgrund		
1. Endelige afvisninger		
1. Klagen var for sent indgivet (ombudsmandslovens § 13, stk. 3)	112	36
2. Klagen angik en domstol, dommere eller forhold som var eller kunne forventes bedømt af domstolene (ombudsmandslovens § 7, stk. 2)	119	13
3. Klagen angik forhold vedrørende Folketinget, herunder lovgivningsspørgsmål (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvis)	54	0
4. Klagen vedrørte andre forhold uden for ombudsmandens kompetence, herunder private retsforhold og lignende (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvis)	198	2
5. De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt og kan ikke længere udnyttes (ombudsmandslovens § 14)	42	31
6. Klageren præciserede trods opfordring hertil ikke klagen tilstrækkeligt til at klagen kunne behandles, eller klagen blev tilbagekaldt	188	77
7. Forespørgsler mv. uden egentlig klage	336	86
8. Anonyme klager (ombudsmandslovens § 13, stk. 2)	8	3
9. Andre henvendelser, herunder klager som ombudsmanden besluttede at afvise (ombudsmandslovens § 16, stk. 1)	756	221
10. Myndighederne har genoptaget behandlingen af sagen efter at ombudsmanden har bedt myndigheden om en udtalelse herom	36	2
11. Sager rejst af egen drift (jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1) som blev afsluttet uden at være fuldt ud realitetsbehandlet hvor ingen af de øvrige afvisningsgrunde var anvendelige	47	16
Endelige afvisninger i alt	1.896	487
2. Foreløbige afvisninger		
De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt (ombudsmandslovens § 14)	1.748	791
Foreløbige afvisninger i alt	1.748	791
Total (1+2)	3.644	1.278

Tabel 4

Emnemæssig opdeling af alle konkrete egen drift-sager (uanset oprettelsestidspunkt) afsluttet 1. januar 2009 – 31. december 2009 (journalplanstatistik for egen drift-sager).

Tabel 4: Egen drift-sager 2009

Emne (arkivkode)	Afsluttede sager i alt	Realitetsbehandlede sager		
		Ikke fuldt ud	Fuldt ud	Heraf med kritik, henstilling mv.
000. Sagsbehandlingstid i arbejdsmarkeds- og socialretlige sager	1	1	0	0
001. Aktindsigt og indsigt efter persondataloven i arbejdsmarkeds- og socialretlige sager	4	3	1	1
004. Partshøring i arbejdsmarkeds- og socialretlige sager	7	0	7	6
009. Andre isolerede sagsbehandlingsspørgsmål i arbejdsmarkeds- og socialretlige sager	11	6	5	5
025. Social bistand – sygedagpenge	1	1	0	0
040. Social bistand – social pension, tilkendelse	16	1	15	9
050. Social bistand – løbende pengeydelse (bortset fra revalidering)	9	0	9	6
053. Social bistand – praktisk bistand i hjemmet	1	1	0	0
054. Social bistand – hjælpemidler	11	1	10	0
060. Daginstitutioner og dagpleje	1	0	1	1
062. Institutioner for fysisk og psykisk handicappede voksne	4	0	4	0
079. Hjelpeforanstaltninger over for børn og unge; andet	1	1	0	0
085. Efterfølgende afgørelser om tilbagebetaling af sikringsydelser og sociale ydelser, herunder opkrævning og inddrivelse – løbende bistandsydelser	7	0	7	4
112. Miljøbeskyttelse – spildevand	1	1	0	0
218. Beskatning – ejendomsbeskatning	2	2	0	0
219. Beskatning – andet	2	2	0	0
300. Isolerede sagsbehandlingsspørgsmål om erhvervsregulering – sagsbehandlingstid	1	1	0	0
315. Selskabslovgivning, forbrugere mv. – pengeinstitutter, realkredit	1	1	0	0
400. Kommuner, regioner, sundhed, udenrigsforhold og forsvar – sagsbehandlingstid	1	1	0	0
401. Kommuner, regioner, sundhed, udenrigsforhold og forsvar – aktindsigt og indsigt efter persondataloven	1	0	1	0
402. Kommuner, regioner, sundhed, udenrigsforhold og forsvar – begrundelse	1	0	1	1
403. Kommuner, regioner, sundhed, udenrigsforhold, forsvar – tavshedspligt, behandling af persondata	2	2	0	0

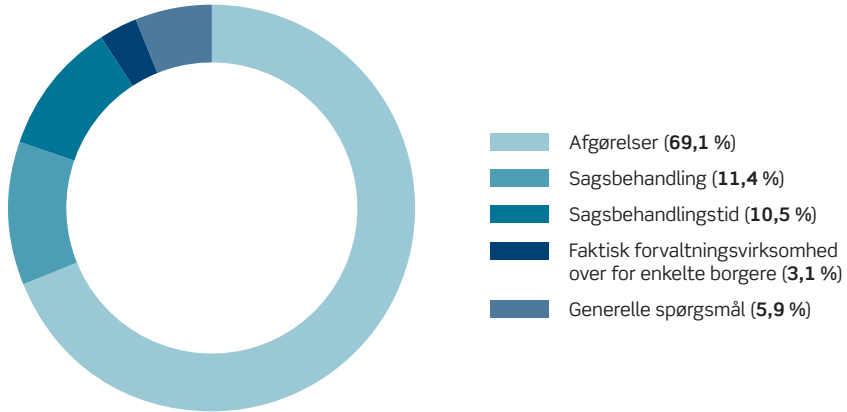
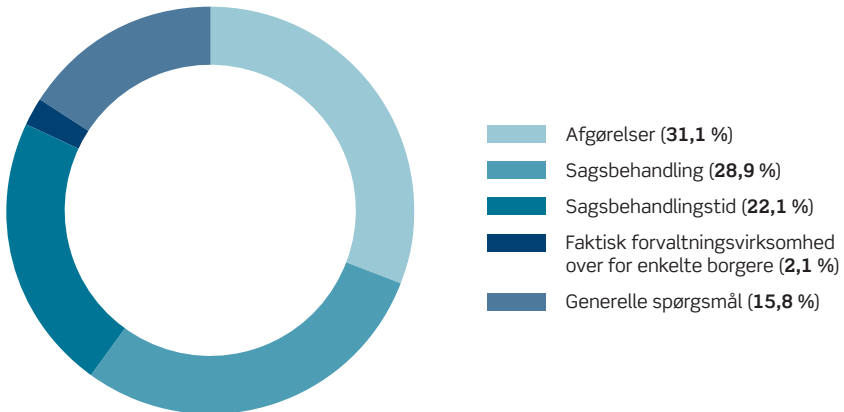
Tabel 4: Egen drift-sager 2009

Emne (arkivkode)	Afsluttede sager i alt	Realitetsbehandlede sager		
		Ikke fuldt ud	Fuldt ud	Heraf med kritik, henstilling mv.
409. Andre isolerede sagsbehandlingsspørgsmål i sager om kommuner, regioner, sundhed, udenrigsforhold og forsvar	1	1	0	0
410. Kommuner, Regioner, Grønland og Færøerne – kommunale og regionale styrelsesspørgsmål	1	1	0	0
411. Kommuner, Regioner, Grønland og Færøerne – kommunalfuldmagt mv.	1	1	0	0
424. Psykiatriske afdelinger mv.	1	1	0	0
429. Sundhedsvæsen, herunder levnedsmidler; andet	2	1	1	1
430. Valg, personregistrering mv. – valg	1	1	0	0
435. Valg, personregistrering mv. – personregistrering og folkeregistre	1	1	0	0
600. Sagsbehandlingstid i sager om justitsvæsenet, udlændinge mv.	4	1	3	2
601. Aktindsigt og indsigt efter persondataloven i sager om justitsvæsenet, udlændinge mv.	1	1	0	0
603. Tavshedspligt og behandling af persondata i sager om justitsvæsenet, udlændinge mv.	1	0	1	1
609. Andre isolerede sagsbehandlingsspørgsmål i sager om justitsvæsenet, udlændinge mv.	6	3	3	3
612. Færdselssager (bortset fra parkeringsafgiftssager)	1	0	1	0
614. Parkeringsafgift	1	1	0	0
617. Venterum	1	0	1	1
618. Generelle forhold vedrørende detentioner	1	0	1	1
619. Straffesager og politi mv.; andet	1	1	0	0
621. Varetægtsfængsel og straffuldbydelse – afsoningssted og overførsel	2	2	0	0
622. Varetægtsfængsel og straffuldbydelse – udgang, frigang og strafafbrydelse	1	0	1	1
625. Varetægtsfængsel og straffuldbydelse – andre forhold under udståelsen i anstalten	1	1	0	0
626. Varetægtsfængsel og straffuldbydelse – selvmordsforsøg, selvmord og andre dødsfald ^ø	44	0	44	6
627. Varetægtsfængsel og straffuldbydelse – varetægtsfængsel	2	2	0	0
628. Generelle forhold vedrørende statsfængsler, pensioner, arresthuse og varetægtssurrogater mv.	3	3	0	0
642. Humanitær opholdstilladelse	1	1	0	0
643. Opholds- og arbejdstilladelse i øvrigt	2	2	0	0
649. Udlændinge; andet	2	2	0	0
703. Tavshedspligt og behandling af persondata i sager om undervisning, forskning, kirke og kultur	1	0	1	1

Tabel 4: Egen drift-sager 2009

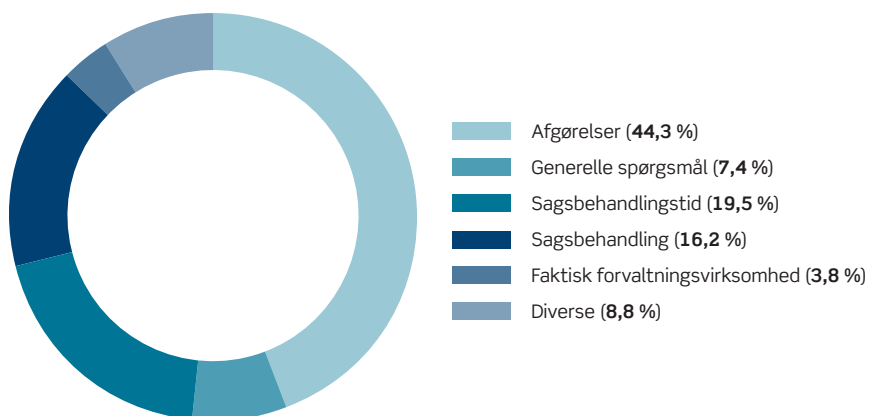
Emne (arkivkode)	Afsluttede sager i alt	Realitetsbehandlede sager		
		Ikke fuldt ud	Fuldt ud	Heraf med kritik, henstilling mv.
709. Andre isolerede sagsbehandlingsspørgsmål i sager om undervisning, forskning, kirke og kultur	1	0	1	1
710. Folkeskolen	1	1	0	0
719. Uddannelse – andet	1	1	0	0
801. Personalesager og diverse vedrørende konkrete sager – aktindsigt og indsigt efter persondataloven	11	0	11	10
810. Ansættelse	1	1	0	0
815. Personalesager – ytringsfrihed	2	2	0	0
819. Personalesager – andet	2	2	0	0
899. Diverse vedr. konkrete sager – andet	1	0	1	1
I alt	190	59	131	62

8) Der er etableret en fast procedure som indebærer at ombudsmanden får meddelelse om indberetninger om dødsfald, selvmord eller selvmordsforsøg blandt personer der er tilbageholdt i institutioner mv. inden for justitsvæsenet. På baggrund af meddelelsen iværksætter ombudsmanden af egen drift en undersøgelse af hver enkelt hændelse. Den faste procedure er nærmere beskrevet i et selvstændigt afsnit på s. 86.

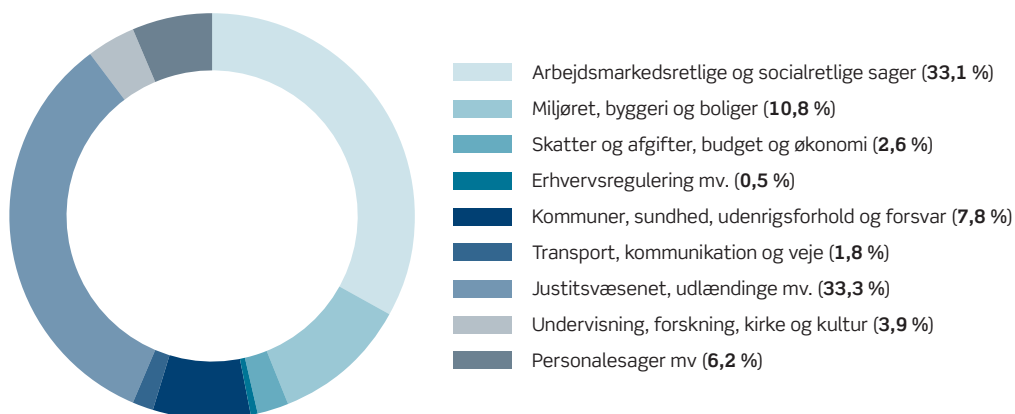
Figur 1 Realitetsbehandlede sager i 2009 fordelt efter hovedemne (i alt 771 sager)**Figur 2** Sager i 2009 med kritik/henstilling fordelt efter hovedemne (i alt 190 sager)

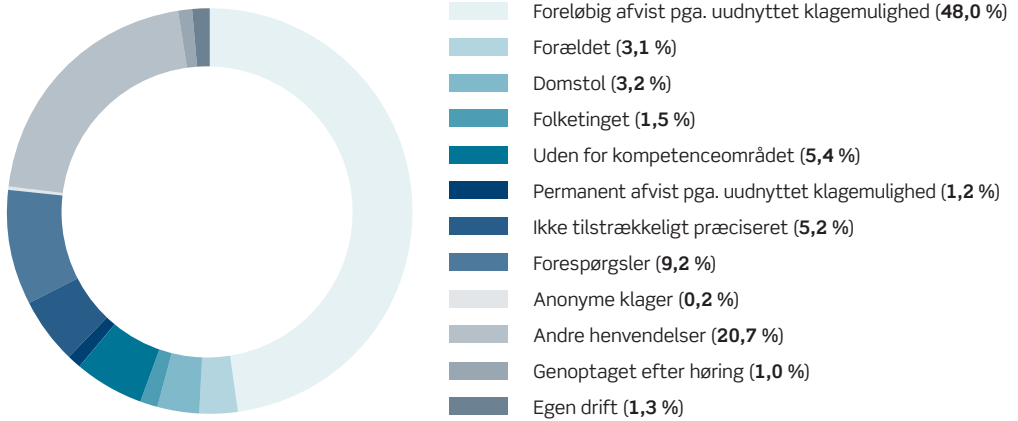
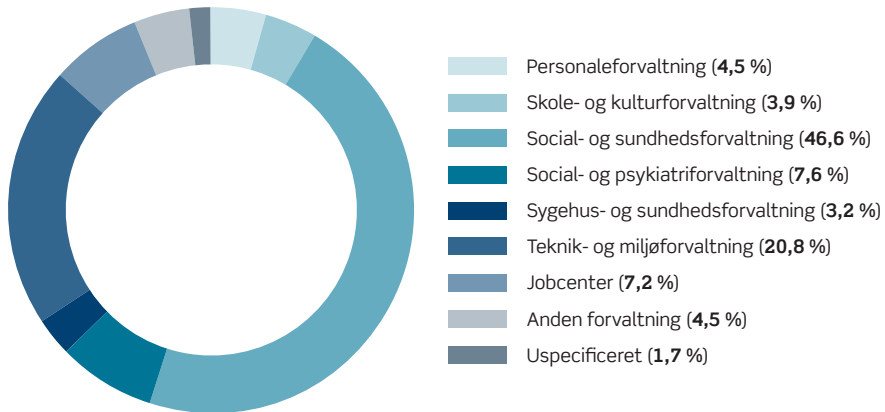

Figur 3 Afviste sager i 2009 fordelt efter hovedemne (i alt 3.644 sager)

Figur 4 Realitetsbehandlede sager i 2009 fordelt efter emne (arkivkode) (i alt 771 sager)

Figur 5 Afviste sager i 2009 fordelt efter afvisningsgrund (i alt 3.644 sager)**Figur 6** Samtlige kommunale og regionale sager afsluttet i 2009 fordelt på forvaltningstype (i alt 1.451 sager)

BILAG C. OVERSIGT OVER DE UDTAGNE SAGER MV. (CD-ROM)

SAGER AF ALMINDELIG INTERESSE OPTAGET I FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING FOR 2009

Sager der bliver udtaget til ombudsmandens årlige beretninger, bliver løbende lagt på ombudsmandens hjemmeside www.ombudsmanden.dk og i ombudsmandens database i Retsinformation (www.retsinfo.dk).

Nedenstående sager fra 2009 findes desuden på cd-rommen som er vedlagt denne beretning:

1. Beskæftigelsesministeriet

- 1-1. AF-regions anmodning om udskiftning af ansat hos privat aktør og spørgsmålet om eventuel partshøring (J.nr. 2007-3042-819)
- 1-2. Aktindsigt i lovsag og ekstrahering af oplysninger om udenlandsk ret (J.nr. 2007-2241-001)
- 1-3. Partshøring ved standsning af sygedagpenge (J.nr. 2006-2447-025)
- 1-4. Aktindsigt i jounalliste i Arbejdstilsynet (J.nr. 2008-3848-001)

2. Finansministeriet

Ingen sager fra Finansministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2009

3. Forsvarsministeriet

- 3-1. Aktindsigt i jounallister – meroffentlighed og identifikation (J.nr. 2009-0768-400)

4. Indenrigs- og Socialministeriet

- 4-1. Ankestyrelsens begrænsning af klagetema i arbejdsskadesag (J.nr. 2007-3544-024)
- 4-2. Statsforvaltningens afvisning af klage i byggesag (J.nr. 2007-3930-120)

- 4-3. Ret til aktindsigt i lægekonsulents navn, også mens sagen verserer (J.nr. 2008-3460-001)
- 4-4. Indstilling og valg af medlemmer til huslejenævn og beboerklagenævn. Kommunens overholdelse af official-princippet og pligten til at tage notat (J.nr. 2006-3144-169)
- 4-5. Skøn under regel i sag om personligt tillæg efter pensionsloven (J.nr. 2008-1332-051)
- 4-6. Socialt nævn skulle realitetsbehandle klage over manglende partshøring i inddrivelsessag (J.nr. 2007-4200-658)
- 4-7. Afgørelse meddelt i en vedhæftet Word-fil (J.nr. 2009-1196-009)

5. Justitsministeriet

- 5-1. Videregivelse af oplysninger (J.nr. 2007-4303-619)
- 5-2. Aktindsigt i fortegnelser over bivirkninger af lægemiddel (J.nr. 2008-0214-401)
- 5-3. Afvejning af hensyn og udformning af begrundelse ved afslag på meraktindsigt (J.nr. 2009-1997-601)
- 5-4. Langtidsindsattes mulighed for uledsaget udgang og dermed overførsel til åbent fængsel. Direktoratet for Kriminalforsorgens fortolkning og praksis (J.nr. 2007-3630-622)

6. Kirkeministeriet

Ingen sager fra Kirkeministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2009

7. Klima- og Energiministeriet

- 7-1. Bevisvurdering i forhold til anmeldelse af prisstigning til Energitilsynet (J.nr. 2008-2291-324)

8. Kulturministeriet

- 8-1. Afskedigelse på grund af alder (J.nr. 2008-1056-813)

9. Miljøministeriet

- 9-1. Aktindsigt og afvejningsreglerne i miljøoplysningslovens 2, stk. 3 (J.nr. 2008-1869-101)
- 9-2. Naturklagenævnets generelle praksis for identifikation af sager i forbindelse med opkrævning af gebyr (J.nr. 2008-1870-109)
- 9-3. Dispensation fra reglerne om flaskepant (J.nr. 2008-4544-113)
- 9-4. Afslag på aktindsigt i internt notat efter lov om aktindsigt i miljøoplysninger (J.nr. 2007-3031-101)

10. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Ingen sager fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations sagsområde er optaget i beretningen for 2009

11. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

- 11-1. Afslag på anmodning om fuldstændigt udtræk af data fra Det Centrale HusdyrbrugsRegister (J.nr. 2007-1784-301)

12. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

- 12-1. Nævns pligt til at vejlede om forhold der ikke direkte hører under nævnets eget sagsområde (J.nr. 2007-4199-402)
- 12-2. Sagsbehandlingstiden hos Sundhedsvæsenets Patientklagenævn (J.nr. 2009-0031-400)

13. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Ingen sager fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings sagsområde er optaget i beretningen for 2009

14. Skatteministeriet

- 14-1. Bindende skattesvar om planlagt disposition (J.nr. 2007-4341-214)

15. Statsministeriet

- 15-1. Hemmeligholdelse af sag om statsministerens eventuelle topjob i EU eller NATO (J.nr. 2008-1469-401)

16. Transportministeriet

Ingen sager Transportministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2009

17. Udenrigsministeriet

- 17-1. Afslag på aktindsigt i identifikationsoplysninger i dokumenter (J.nr. 2008-2571-401)
- 17-2. Aktindsigt i sager om mulig svindel med offentlige midler – meroffentlighed og pligt til vejledning (J.nr. 2008-2800-401)

18. Undervisningsministeriet

- 18-1. Visitering af autistisk barn til skole – FN's børnekonvention og FN's handicapkonvention
(J.nr. 2009-1787-710)

19. Økonomi- og Erhvervsministeriet

- 19-1. Aktindsigt i ministers kalender
(J.nr. 2008-2194-301)

20. Kommunale og regionale myndigheder

- 20-1. Irettesættelse for brug af arbejdspladsens e-mail-adresse i forbindelse med ytring fremsat på egne vegne
(J.nr. 2008-2317-812)
- 20-2. Vejledning om svarfrist og SMS-service ved ansøgning om dagtilbud
(J.nr. 2008-3322-060)
- 20-3. Folkeskoles inddragelse af elevs mobiltelefon ud over skoletiden
(J.nr. 2007-2808-710)
- 20-4. Partshøring og meddelelse af afgørelser i 8 sager om kontanthjælp
(J.nr. 2007-4281-004)
- 20-5. Aktindsigt i borgmesters kalender
(J.nr. 2008-2266-401)
- 20-6. Afskedigelse og blacklisting på grund af tidligere sigtelse som politiet havde opgivet med henvisning til bevisets stilling
(J.nr. 2006-2211-819)
- 20-7. Tavshedspligt og støttepædagogs offentlige omtale af et barn i anonymiserede vendinger
(J.nr. 2008-3925-803)
- 20-8. Kommunens sagsbehandlingstid i en sag om boligsikring
(J.nr. 2009-1729-000)

INSPEKTIONSSAGER OPTAGET I FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING FOR 2009

Rapporter om ombudsmandens inspektioner bliver løbende lagt på ombudsmandens hjemmeside www.ombudsmanden.dk og i ombudsmandens database i Retsinformation (www.retsinfo.dk).

Nedenstående inspektionsrapporter fra 2009 findes desuden på cd-rommen som er vedlagt denne beretning:

Inspektion af Arresthuset i Odense den 20. august 2007

– 1. opfølgingsrapport

Inspektion af Retspsykiatrisk Center Glostrup den 22. november 2007

Inspektion af Bo og Naboskab Sydjylland den 12. marts 2008

– 1. opfølgingsrapport

Inspektion af Skole- Behandlingshjemmet Undløse den 25. september 2008

Inspektion af Statens Museum for Kunst (handicaptilgængelighed) den 1. oktober 2009

– 1. opfølgning

SUPPLERENDE OPLYSNINGER OM TIDLIGERE INSPEKTIONER

Roskilde Amtssygehus Fjorden (Psykiatrien Roskilde/Køge): FOB 2006, s. 752, 2007, s. 917 og 2008, s. 735 (IV-D). Opf. 4 og 5

Nedlæggelse af dobbeltceller i landets arresthuse: FOB 2006, s. 724 og 2008, s. 733 (IV-C)

Statsfængslet på Kragsskovhede: FOB 2007, s. 730, og 2008, s. 750.

Statsfængslet Østjylland: FOB 2008, s. 543 (A), opfølgning 1 og 2

Arresthuset i Holstebro: FOB 2008, s. 591 (B)

Sikringsafdelingen: FOB 2008, s. 609 (C), opfølgning 1 og 2

Københavns Rådhus (handicaptilgængelighed), FOB 2006, s. 796, FOB 2007, s. 922, og FOB 2008, s. 737 (IV-E), opfølgning 5 og afsluttende opfølgning

FOLKETINGETS OMBUDSMANDS ARBEJDE I 2009 MED LIGEBEHANDLING AF MENNESKER MED HANDICAP

Ombudsmandens redegørelse om ligebehandling af mennesker med handicap findes på ombudsmandens hjemmeside og på cd-rommen som er vedlagt denne beretning.